Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJEŃ FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 10 זייטען

נײַעס פאָלקסבלאַט

№ 247 | Łódź, Poniedziałek 26 października 1931 r. | ניינטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאַג ט״ז מרחשון תרצ״ב | № 247

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאַווער 21, טעל. 224-71

היינט — „בריסקער פּראָצעס“

11 סיים-דעפּוטאַטען אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק

וואַרשאַ, 25. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). מאָרגען מאָנטאָג האַלב 10 אינדערפריה הויבט זיך אָן אין היגען קרייז-געריכט דער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס פון די געוועזענע בריסקער אַרעסטאַנטען.

דער בעשולדיגונגס-אַקט וואָס ענטהאַלט 108 זייטען מאַשין-שריפט ענטהאַלט די בעשולדיגונג געגען 11 דעפּוטאַטען: ליבערמאַן, באַרליצקי, דיובאַ, מאַסטעק, פּראַגיער, טשאַלקאַש, וויטאָס, קערניק, באַגינסקי, פּוטעק, און סאַוויצקי, וועלכע ווערען בעשולדיגט לויט׳ן אַרטיקעל 101, ערשטער טייל און אין אַרטיקעל 100, דריטער טייל פון שטראָף-קאָדעקס.

אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן פּראָצעס זעגען אין דעם ערשטען זאַל, וואו ער וועט פאָרקומען, פאַרגרעסערט געוואָרען די בעשולדיגונגס-באַנק, די באַנק פון די פערטיידיגער, און די צאָהל פּלעצער פאַר דער פּרעסע.

עולם וועט זיין אויפ׳ן זאַל זעהר וויניג, און מ׳וועט אַריינלאָזען בלויז אויף איינטריטס-קאַרטען.

מען רעכענט אַז דער פּראָצעס וועט געדויערן 6 וואָכען, און די-ביי וועלען די געריכטס-זיצונגען פאָרקומען טעגליך פון 9 ביז 4 נאָכמיטאָג.

עס בעשולדיגען די פּראָקוראָרען ראַוזע און גראַבאָווסקי.

פערטיידיגען וועלען די אַדוואָקאַטען: בערענסאָן. שמיאַראָווסקי, שימאַנסקי, רודזשינסקי, האָניגוויל, באַרטשיקאָווסקי, שטערלינג, בעניקיעל, גראַלינסקי, שורלעי, אורבאַנאָוויטש, וואָזשניאַקאָווסקי.

עס איז נישט אויסגעשלאָסען אַז די צאָהל פערטיידיגער וועט נאָך פערגרעסערט ווערען.

דער ריכטער-קאָמפּלעט איז פאָלגענדער: וויצע-פּרעזעס הערמאַנאָווסקי, ריקאַטשעווסקי, און לעשטשינסקי. חוץ דעם זאָל נאָך זיין, אַלס פערטרעטער דער ריכטער לאַשקיעוויטש.

חוץ די הונדערט און עטליכע עדות מצד דער בעשולדיגונג זענען דאָ נאָך אַזוי פיל אומגעפעהר עדות מצד דער פערטיידיגונג, אַזוי אַז צוזאַמען מיט די עקספּערטען וועלען פערהערט ווערען מעהר ווי דריי הונדערט מאַן.

אַלע עדות וואָס זענען אָנגעמאָלדען מצד דער פערטיידיגונג וועלען פערהערט ווערען.

דער הייטיגער פּראָצעס איז איינער פון די גרעסטע און סענסאַציאָנעלסטע פּאָליטישע פּראָצעסן אין דער איצטיגער תקופה.

צום פּראָצעס זענען געקומען עטליכע אויסלענדישע זשורנאַליסטען און אַ פאָרשטייער פון צווייטען אינטערנאַציאָנאַל ד. ברוקער.

ראַדיאָ-בילד פון פּרעמיער לאַוואַל׳ס אָנקומען קיין אַמעריקע

פון לינקס: שטאַטס-סעקרעטאַר סטימסאָן, בירגערמייסטער פון ניו-יאָרק וואָקער, פּרעמיער לאַוואַל הינטער איהם זיין טאָכטער זשאָזעטע לאַוואַל

לאָקאַל-שטייער ווערט געהעכערט מיט 50 פּראָצ.

וואַרשאַ, 52. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

די רעגירונג האָט שוין ענדגילטיג בעשלאָסען צו העכערען דעם לאָקאַל-שטייער אויף פופציג פּראָצענט, ד.ה. אַזוי-ווי מ׳האָט פריהער געצאָהלט 8 פּראָצענט וועט מען איצט צאָהלען 12.

די דאָזיגע ידיעה האָט היע געמאַכט אַ שווערען רושם, ובפרט נאָך דערפאַר, ווייל דאָס געזעץ זאָל שוין אַריין אין קראַפט אין די נאָהענטסטע וואָכען.

מאָרגען — וואַהלען אין ענגלאַנד

שלעכטע אויסזיכטען פאַר דער לייבאָר-פּאַרטיי

5 לאָנדאָן, 25. (ספּ. טעל.) אין ענגלאַנד איז שוין די וואַהל-קאַמפּאַניע דערגאַנגען צו דער העכסטער מדרגה.

ס׳הערשט די איבערצייגונג אַז די לייבאָר-פּאַרטיי וועט ביי די איצטיגע וואַהלען ליידען אַ מפּלה, קודם כל, צוליב דעם, וואָס זי האָט פערלוירען אַזעלכע פיהרער ווי מאַקדאָנאַלד, טאָמאַס א.א.

מ׳רעכענט אַז מיט אַ נצחון וועלען אַרויס די קאָנסערוואַטיסטען.

די וואַהלען קומען פאַר דינסטאָג.

גרויסע אַבלאַוועס אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 5.2 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

בעכטען אין אָוונד איז אין מיטען שטאָט פאָרגעקומען אַ גרויסע אַבלאַווע, וואָס האָט זיך פערצויגען ביז שפּעט אין דער נאַכט.

עס זענען אַרעסטירט געוואָרען אַן ערך 200 פּערזאָן, וועלכע זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין אויספאָרשונגס-אַמט.

סטיפּענדיומס פון בילדונגס-מיניסטעריום

וואַרשאַ, 25. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

אויפ׳ן לעצטען קוואַרטאַל פון לויפענדען יאָהר האָט דאָס בילדונגס - מיניסטעריום אַרויסגעגעבען צוואַנציג סטיפּענדיעס פאַר ליטעראַטען, מוזיקער און מאַלער ווי אויך — איין דראַמאַטישע.

בעקאַנטער ציוניסטישער עסקן פון ירושלים אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 25. (יט״א טעלעגראַפיש).

דער בעקאַנטער יודישער סטאַטיסטיקער מיכאל טרויב פון ירושלים איז אָנגעקומען קיין וואַרשאַ, ער איז געקומען אַלס דעלעגאַט פון „קרן היסוד“. טרויב איז אַ טעטיגער מיטגליד פון „אָרט“. די לעצטע יאָהרען האָט ער זיך איבערגעגעבען דער ציוניסטישער אַרבייט.

פערבאָט פון פּאָליטישע דעמאָנסטראַציעס אין דייטשלאַנד

בערלין, 2. 5(ספּ. טעל.) די דייטשע רעגירונג וועט אינגיכען אַרויסגעבען אַ נייע פעראָרדנונג געגען פּאָליטישע אַרויסטרעטונגען. עס זאָלען פערווערט ווערען יעטוועדע פּאָליטישע דעמאָנסטראַציעס ביז׳ן סוף פון קומענדיגען יאָהר. דער פערבאָט וועט זיין גילטיג אויף דער גאַנצער טעריטאָריע פון דייטשלאַנד, ווייל די לעצטע בלוטיגע געשעהענישען אין בראַונשווייג האָבען בעוויזען אַז די אָרטיגע רעגירונגען סאַבאָטירען גאַנץ אָפט די פעראָרדנונגען פון דער צענטראַלער רעגירונג. עס וועלען פערבאָטען ווערען דעמאָנסטראַציעס אונטער׳ן הימעל, פאָהנען-אײַנוויהונגען א.ד.גל. ווייטער וועט אַרויסגעגעבען ווערען אַ דעקרעט וואָס פערווערט דאָס טראָגען פון וועלכע עס איז מונדירען, ווי די מונדירען פון די היטלעראָווצעס, פון קאָמוניסטישען „רויטען פראָנט“ און אַפילו פון רעפּובליקאַנישען רייכסבאַנער.

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט מיין געעהרטער קונדשאַפט, אַז דער 25 ד. ח. קומט פאָר די ערעפנונג פון מיין

רעסטאָראַן

מיט נאַכטלעגער

צו ביליגע פרייזען. .׳. בעסטע בעהאַנדלונג.

„HIGIENA“ מיט אכטונג

נאַרוטאָוויטשאַ 3, טעל. 121-70

פראָנט, 1 שטאָק, (פריהער דזשעלנאַ)

ס׳ווערען אָנגענומען חתונות אויף פּאַרציעס.

געלעגענהייטליך

צו פערקויפען

אַ שלאָף-צימער, 5 שטוהלען

מיט אַ פּאַטעל און רונדער טיש

ביליג.

צו ערפאַהרען קילינסקיעגאָ 153. דער וועכטער וועט אָנווייזען. צו טרעפען פון 4 ביז 8 אָוונד.

אויפרוף

צו אַלע פּוטער-מילך-הענדלער!

אַזוי ווי מען האָט אונזערע אַ דעלעגאַציע אויפגעפאָדערט אָנטיילצונעהמען אין דער אינטערשטיצונג פאַר דעם קאָמיטעט פאַר אַרבייטסלאָזע — האָבען מיר אויף אַן אַלגעמיינער בעראַטונג בעשלאָסען, אַז יעדער סוחר זאָל זיך פערפליכטען אין משך פון די ווינטער מאָנאַטען אַ פּונדוש בייצושטייערן.

צו דעם דאָזיגען צוועק האָבען מיר אַ ליסטע צוזאַמענגעשטעלט, לויט וועלכער יעדער מוז זיך מתחייב זיין לויט דער מעגליכקייט די אַקציע אונטערצושטיצען.

7184

צו אַלע געליטענע בלויז אינקאַסע

פון דער אַלטשטעטישער פאָלקס-באַנק

פלאַץ קאָשטשעלני 4.

דערמיט פאָדערן מיר אויף אַלע געליטענע פון אינקאַסע פון דער אויבענערמאָהנטער באַנק, אַז זיי זאָלען קומען היינט, מאָנטאַג, דעם 26. אָקט. ד.י. פון 8 פריה ביז 1 מיטאָג אויף זגערזשער 40 צו ה׳ זיידאַך אין זייערע אייגענע אינטערעסען.

מיט אַכטונג

מ. זיידאַך, זגערזשער 10 פערטער.

די גרויסע פאַרלעזונג

פון ה׳ ב. (דוב) אויערבאַך

וואָס האָט געזאָלט פאָרקומען אין זנערזש דעם פערגאַנגענעם שבת-צו-נאַכט איז צוליב טעכנישע סבות אָפּגעלייגט געוואָרען און וועט פאָרקומען

דעם קינפטיגען שבת-צו-נאַכט כ׳ מרחשון 7 אָוו.

די פאַרלעזונג ווערט אָרגאַניזירט דורך די חשוב׳ע זגערזשער ראַטמענער — ה׳ גרינבערג און ה׳ מאָרגענשטערן.

7185

דעם טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס אונזערע וועהרטע פריינד

געברידער קויפמאַן (ניו-יאָרק)

און דער שווער-געטראָפענער פאַמיליע, צוליב׳ן טויט פון זייער אונפערגעסליכער מוטער

נ״ע חיה שפּרינצע

זייט פון גאָט געטרייסט!

אפרים פישל דאַבראָשיצקי, נתן גלאַסמאַן,
משה אהרן וויינגאַרטען, יודל באָהם,
שמואל האַסמאַן, שלמה סאַלאַרזש.
משה דוד וואַקסמאַן,

טריזענדער יודען פון גאר דער וועלט

ווילען אריבערוואנדערען קיין בירא-בידזשאַן

מאָסקווע, (י. ט. א.) קיין מאָסקווע האָט זיך אומגעקעהרט דער מיטגליד פון אָזעט-פרעזידיום און פאָרשטעהער פון „אָזעט“ אין בירא-בידזשאַן ה' מיכאל ראשקעס, וועלכער האָט פערזענליך אָנגעפיהרט מיט דער ווערבירונג פון איבערוואַנדערער קיין בירא-בידזשאַן אין ליטע.

אין א געשפרעך מיט דעם פאָרשטעהער פון יט"א אין מאָסקווע האָט ה' ראשקעס איבערגעגעבען, ווי אזוי עס איז צוגאַנגען די ווערבירונגס-אקציע אין ליטע, ווי אויך געטיילט זיך מיט די וויטערדיגע פלענער פון „אָזעט“ אויף דעם געביט פון ווערביר׳ען איבערוואנדערער פאר בירא-בידזשאַן צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין אנדערע לענדער.

די ידיעה, אז עס איז פערהאַן א מעגליכקייט אויסצעוואנדערען קיין סאָוויעט-רוסלאַנד, האָט, ווי עס גיט איבער מ. ראשקעס, ארויסגערופען צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין ליטאַ א שטאַרקען אינטערעס.

פאַר די פאָר חדשים, וואָס ער האָט פערבראכט אין קאָוונע, האָבען זיך צו איהם פערזענליך געווענדעט איבער טויזענד מענשען מיט בקשות צו פערשרייבען זיי אויף איבערוואַנדערונג קיין בירא-בידזשאַן. אויסער דעם זענען דערהאַלטען געוואָרען פון דער פראָווינץ העכער 200 בריף מיט ענליכע בקשות. פערשריבען האָט מען אָבער בלויז אזעלכע, וואָס האָבען זיך געפאסט לויט זייער סאָציאַלער אָבשטאַמונג, מצב, פראָפעסיע, עלטער, געזונד-צושטאַנד און אנדערע פאָדערונגען פון דער איבערוואַנדערונג.

איבער 90 פראָצ. פון אלע איבערגעוואַנדערטע זענען יונגער פון 35 יאָהר.

פון די אָפגעפאָהרענע 153 פאַמיליעס זענען 89 פאַמיליעס (58 פראָצ.) פון קאָוונע גופא, און 64 פאַמיליעס (42 פראָצ.) פון דער פראָווינץ.

אויף דער פראַגע, צי דענקט נישט ה' ראשקעס, אז אין סאָוויעטען-פערבאַנד איז נאָך פער-האַן גענוג מענשליכער מאַטעריאַל פאַר איבערוואַנדערונג, אז מען זאָל נישט דאַרפען ווערבירען קיין איבערוואַנדערער אין אויסלאַנד, האָט ער גע-ענטפערט, אז הגם מענשען-מאַטעריאַל איז פערהאַן, אָבער קוואַליפיצירטע ארבייטער, אין וועלכע מען נויטיגט זיך אממעהרסטען אין בירא-בידזשאַן, זענען נישטאָ.

אין דעם פיהלט זיך א שטאַרקער דוחק נישט נאָר אין בירא-בידזשאַן, נאָר אפילו אין צענטראַל-רוסלאַנד. אין דער זעלבער צייט זענען אין אנדערע לענדער פערהאַן טויזענדער און צעהנדליגער טויזענטער יודישע קוואַליפיצירטע און האַלב-קוואַליפיצירטע ארבייטער, וועלכע האָבען נישט צו וואָס צוצולעגען די הענד. זאָל מען זיי נאָר געבען די מעגליכקייט, און עס וואָלט א שפאַר געטאָן א שטראָם פון איבערוואַנדערער, וועלכען עס וואָלט אוממעגליך געוועזען איינצוהאַלטען. אין דעם, זאָגט ה' ראשקעס, איבערצייגט דער ערשטער פרוב אין ליטע און די הונדערטער בריוו, וואָס דער „אָזעט“ בעקומט פון יודען אין אלע עקען וועלט. מיר האָבען איצט די נויטווענדיגקייט און די מעגליכקייט איינצואָרדנען אין בירא-בידזשאַן אויך עטליכע טויזענט יודישע איבערוואַנדערער פון אנדערע לענדער. די פאָרבעריטונגען דערצו ווערען שוין געמאכט און די פאַקטישע ווערבירונג וועט זיך אָנהויבען אין אָנהויב פון קומענדען יאָהר. אין די „אָזעט“-קרייזען גלויבט מען, אז אין משך פון 1932 וועט געלינגען צו בעזעצען אין בירא-בידזשאַן ביז 5.000 יודען פון אנדערע לענדער. די ווערבירונג וועט געפיהרט ווערען סיי אין די שכנותדיגע לענדער, סיי אין די פעראייניגטע שטאַטען און אין דרום-אמעריקא. אין מעהרערע לענדער זענען שוין אפילו אָרגאַניזירט גרופען איבערוואנדערער, וואָס וואַרטען בלויז אויף דער ערשטער מעגליכקייט איבערצוּוואַנדערען.

גענעראַל סמוטס

דער אמאָליגער בורען-פיזער איז געקומען קיין בערלין

ברוטיגע אבסטרוקציע

אין דער ווארשאווער קהלה

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאָניש). היינט איז פאָרגעקומען א זיצונג פון דער ווארשאָווער קהלה-פערוואַלטונג.

אויף דער דאָזיגער זיצונג האָט מען גע-דאַרפט וועהלען קאָמיסיעס פון די אָפטיילונגען.

די זיצונג האָט אָבער גצהאַט א בלוטיגען סוף:

די ציוניסטען, וועלכע האָבען געפאָדערט פאַר זיך די פאָרזיצער פון די וויכטיגסטע אָפטיי-לונגען, האָבען באַלד אין אָנהויב פון דער זיצונג אָנגעהויבען אַנ'אָבסטרוקציע, זעהענדיג, אז די אגודה-דאָזאָרס ווילען נישט איינגעהן אויף קיין שום הנחות.

די ציוניסטען האָבען דעריבער גענומען וואַרפען בענקלעך. ארויפגעריסען דאָס טישטוך פון דעם פאָרזיצערס טיש, געוואָרפען גלעזער, אַש-בעכערס, שטיקער האָלץ א.ד.גל.

א בענקעל האָט געטראָפען דעם פרעזעס מאָזור אין בויך, און א גלאָז — אין אויג...

מ'האָט געמוזט ארויסרופען פּאָגאָטאָוויע, וועלכע האָט דעם פרעזעס מאזור געמוזט אָפפיה-רען אין אנ'אויגען-קליניק, וואו מען האָט איהם דאָס אויג אָפערירט.

דער טיש, ביי וועלכען ס'איז געשטאַנען פרעזעס מאזור איז איינגאַנצען בעשפריצט געוואָרען מיט בלוט.

בעת דער אָבסטרוקציע, האָט דער ציוניסטישער דאָזאָר פעלדשטיין אויסגעשריגען צום דאָזאָר סטאַניסלאַוו ראָזענבערג: „דו, געמיינע זונה!“

דערמיט האָט זיך די זיצונג געענדיגט...

פּלוצים געשטאָרבען דער פּוי-לישער שאַרזשע-ד'אפער

אין מאָסקווע

מאָסקווע, 25 (ספּ. טעל.) היינט איז אין מאָסקווע געשטאָרבען פון א האַרץ-שלאַג דער פּוי-לישער שאַרזשע ד'אפער, וויפּלעזשינסקי.

פּראָטעסט געגען דער ערקלע-רונג פון סענאַטאָר באָראָה

וואַרשאָ, 21 (טעלעפאָניש) עטליכע צענד-ליג פּוילישע פעראיינען האָבען ארויסגעשיקט א דעפעשע צו דער אמעריקאנער רעגירונג מיט א פּראָטעסט געגען דעם סענאַטאָר באָראָה'ס ערקלע-רונג פאַר דער פּרעסע, אז פּוילען זאָל אָפּגעבען דעם דאַנציגער קאָרידאָר.

די אקציע געגען דעם נייעם אַדוואָקאַטען-געזעץ

וואַרשאָ, 25 (טעלעפאָניש) דער שעפער פון דעם נייעם אדוואָקאַטען-געזעץ איז דער ריכ-טער פון אפּעלאַציע-געריכט אהרן הילער (א שוואָ-גער פון מאַקס קאָהן און איידעם פון פּראָפ. שאָר).

געגען איהם טרעטען א צט שאַרף ארויס פערשידענע קרייזען פון דער פּוילישער אדוואָקא-טור, וועלכע זענען אומצופרידען פון דעם נייעם געזעץ פּראָיעקט.

לעהרער-שטרייק אין די טשער-נאָוויצער יודישע פאָלקס-שולען

טשערנאָוויץ, 25 (ספּ. טעל.) אין טשערנאָוויץ האָבען פערשטרייקט אלע לעהרער פון די יודישע פאָלקס-שולען — אנ'ערך 400 לעהרער.

די שולען זענען פערמאכט.

2000 יודישע קינדער זענען געבליבען אָהן שולען.

שייטלען מיט פאַריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט

צו ביליגע פּרייזען

ביי פרוי ב. פּאַרזשוצקאַ, קאַמיענאַ 5 2-טער הויף, לינקס 2-טער שטאָק.

צו די אונרוהען אויף דער אינזעל ציפּערן

אויבען: די רעגירונגס געביידעס, וואָס זענען אינטערגעצונדען געוואָרען דורך די אויפשטענדיגע. אונטען: די הויפּט-גאַס פון דער שטאָט לימאָסאָל.

ראָנאַלד סטאָר

דער ענגלישער גובערנאַטאָר פון אינזעל

לאָנדאָן, 2, (ספּ.) דער בונט אויפ'ן אינזעל וואָס איז אייערנעכטען אויסגעבראָכען איז היינט געוואָרען דערשטיקט, דורך די צוויי באַטאַליאָנען מאַטראָסען וואָס זענען אָהינגעקומען פון עגיפּטען, אַלע רעגירונגס-געביידען זענען בעוואַכט דורך ענג-ליש מיליטער, קיין אַרויסטרעטונגען זענען מעהר נישט פאָרגעקומען.

דער גובערנאַטאָר פון ציפּערן סיר סטאָרס, האָט געמאָלדען אַז ער האָט שוין גענוג מיליטער אויף צוריקצושטעלען די אָרדנונג און ער בעט מעהר קיין מיליטער-שיפען איהם נישט צו שיקען. געכ-טען איז אין ציפּערן ערקלערט געוואָרען בעלאַגע-רונגס-צושטאַנד. עס קומען פאָר אַרעסטען צווישען די גריכישע גייסטליכע, וועלכע זענען די הויפּט-אָנפיהרער פון'ם אויפשטאַנד.

פון קאַאיר פליהען אַ סך אַעראָפּלאַנען וועלכע פיהרען איבער ענגלישע סאָלדאַטען, קיין ציפּערן. פון פּאָרט-סאַיד איז אָפּגעשוואומען אַ קריגס-שיף מיט מיליטער. אויך פון מאַלטאַ שווימען אָפּ קריגס-שיפען.

(בעמערקונג: דער גובערנאַטאָר פון ציפּערן סיר סטאָרס איז געוועזען דער פערטרעטער פון הויך-קאָמיסאַר פון ארץ-ישראל און גובערנאַטאָר פון ירו-שלים)

ציפּערן איז אַנ'אינזעל אויפ'ן מיטעלענדישען ים, די אינזעל געפינט זיך אונטער דער אויבערהער-שאַפט פון ענגלאַנד און האָט אַ וויכטיגע בעדייטונג פאַר'ן ענגלישען פלאָט אין מיטעל-לענדישען ים.

היינט פּרעכטיגע פּרעמיערע! וואונדערשעהנע ליבעס-פּאָעמע פון דער מייסטערשאַפטס-רעזשי ERNEST LUBICZ

„מאָנטע קאַרלאָ“

אין דער הויפּט-ראָלע די רייצענדע העלדין פון „ליבעס-פּאַראַדע“ – JEANETTE MAC DONALD און איהר פּאַרטנער JACK BUCHANAN

צו'ן פּראָגראַם: א קלאַנג-צוגאַבע און לאַנד-אַקטואַליטעטען.

אָנהויב איז געוועהנליכע טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג–12.30 בייטאָג.

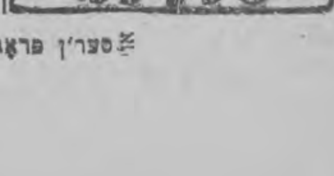

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 26 אקטאבער 1931

די הילפס-מיטלען
געגען ארבייטסלאזיגקייט

די רעגירונג האט געשאפען א קאמיטעט פאר ארבייטסלאזע, כדי צו ברענגען הילף פאר יענע, וואס בעקומען נישט קיין שום אונטערשטיצונג און קיין מיטעל צום לעבען.

די קאמיטעטען אבער מאכען א הויפט-פעהלער, וואס זיי גיבען אב זייער גאנצע ענערגיע נאר דער-פאר, כדי ארויסצוגעפונען מיטלען, וואס זאלען דעקען די קאסטען פון זייער ערנעהרונגס-אקציע. אין אמת׳ן אבער וואלטען זיי בעדארפט טעטיג זיין אין דער ריכטונג אויפצולעבען ווירטשאפטליך דאס לאנד און צו פערגרעסערען די צאהל פון די ארביי-טענדע כחות. די הויפט-אויפמערקזאמקייט וואלט בעדארפט זיין צו בעזייטיגען די סבות פון דער אר-בייטסלאזיגקייט.

דערווייל דערוויסען מיר זיך וועגען פראיעק-טען, וואס קאנען באותו רגע ארויסברענגען געווי-סע געלד-מיטלען, אבער אין דער ווייטערער צוקונפט קאן דאס נאך פערגרעסערען די ארבייטסלאזיגקייט — אזעלכע פראיעקטען זענען זעהר שעדליך, ווייל די אקציע פון די קאמיטעטען פאר ארבייטסלאזע, טאר נישט פיהרען צום ליקווידירען די ארבייט-ווארר-שטאטען און אזוי א״ום אויפהאלטען, אדער גאר שטערען דאס ווירטשאפטליכע לעבען,

א טיפישער ביישפיל פאר דער שעדליכקייט פון די פראיעקטען פון די קאמיטעטען פאר ארבייטסלא-זע-ענינים, איז דער לעצטער פאסט-טאריף. פאר דרוק-סארטען מיט גאנצע הונדערט פראצענט ביי דעם באמאלען טאריף פון 5 גראשען. דער צוגאב-טאריף ביי בריף און קארטלעך מיט 10 גראשען איז א צו הויכער און דערפיהרט דערצו, אז פיל אונטער-נעמונגען הויבען אן צו זיין שפארזאם אין דער קא-רעספאנדענץ — אנשטאט בריף וועט מען שרייבען קארטלעך וכדומה, דאס ארויסשיקען דרוק-קארטען איז שוין פאר דער העכערונג כמעט געווען אונמעג-ליך, ווייל פאסט-פארטא האט געקאסט טייערער ווי די דרוק-סארטען אליין. עס איז גראד בייטיגער גע-ווען צו מאכען א נידעריגערען פרייז פאר דרוקסאר-טען ביז צו דער שווערקייט פון 20 גראם, כדי די ברייטע קרייזען פון האנדעל און אינדוסטריע צו דערמעגליכען ארויסצושיקען אלערליי צעטליקעס, פראספעקטען און רעקלאם-זאכען, וועלכעס וואלט דעם פאפיר-האנדעל און דעם גראפיק געגעבען א שטארקערען אפזאץ. דאס העכערען דעם פאסט-טא-ריף שלאגט זיך אומאנגענעם אב אויף דעם אינדו-סטריע-צווייג און ברענגט דער פאסט-פערוואלטונג א גרעסערען פערלוסט ווי געווינסט.

עס איז דערפאר נויטיג געווען זיך גוט איבער-צוקלער׳ן צי די העכערונג אנשטאט צו פערמינ-דערען די ארבייטסלאזיגקייט, וועט נישט נאך מעהר די ארבייטסלאזיגקייט פערגרעסערען.

די לעצטע ידיעה אין די צייטונגען אז עס דארף געהעכערט ווערען דער אפצאהל פאר פאטענטען אין זין פון די פראיעקטען פון די קאמיטעטען פאר אר-בייטסלאזע, זעהט אויס ווי א פאראדאקס. אין דער צייט, ווען די גאנצע בעפעלקערונג בויגט זיך אונטער דער לאסט פון שטייער, ווען די רעגירונג פלאנט צו פערקלענערען דעם פשעמיסלאווי-שטייער, דארף אויף סוחרים, אינדוסטריעלער און האנדווערקער פאלען א נייע לאסט, וועלכע איז א ראזין פאר שוואכע יחידים.

אין די האנדעלס-קרייזען האט די נייע ידיעה געמאכט א שווערען איינדרוק, זי האט ארויסגערופען א פאניק און א פערביטערונג, אזעלכע פראיעקטען זענען שעדליך פאר דעם ווירטשאפטליכען לעבען, ווייל זיי שטערען ענערגישע מענשען אויסצופיהרען זייערע עקאנאמישע פלאנען. דאס הרגעט אויך אב די איניציאטיוו ביים פיהרען די ארבייט-ווארשטא-טען. מען דארף ערנסט מורא האבען, אז די דאזיגע שטייערען וועלען רואינירען די אונטערנעמונגען.

די פראיעקטען פון די קאמיטעטען פאר אר-בייטסלאזען דארפען זיך נישט געהען אין דער ריכטונג פון א ווייטערער בעלאסטונג פון שוואכען האנדעל און האנדווערק. דער נידריגער לעבענס-סטאנדארט פון אונזער בעפעלקערונג, אונזער זעהר קליינע קאנסומציע, אונזערע בעשיידענע לעבענס פאדערונ-גען, זענען די סבות פון ארבייטסלאזיגקייט. דאן קומט דער שוואכער אויסטויש פון פראדוקציע און סחורות צווישען דער שטאט און דארף, ווייל עס פעהלט דער פעראנטווארטליכער פערמיטלער צווי-שען זיי. די סוחרים זענען דערשעפט פון די צו גרויסע שטייערען. מען דארף דעריבער שטארקען דעם האנדעל און איהם געזונד מאכען. מיט בשותפות׳-דיגע כחות פון אינדוסטריע און לאנדווירטשאפט דארף בעשאפען ווערען א הילפס-אינסטיטוציע פאר׳ן האנדעל. דער עודף פון דער אינדוסטריע פראדוקציע דארף זיך געפונען וואס שנעלער אויף דעם דארף און די ערד-פראדוקטען אין שטאט. דעריבער דאר-פען זיך בעראטען די קאמיטעטען פאר ארבייטסלאזע.

ע. ק.

—=:)O(:=—

דער פארשלאג פון סענ. בארא
מכוח רעווידירען די פראגע וועגען פוילישען קארידאר

דער פראנצויזישער פרעמיער לאוואל איז געפאהרען קיין אמעריקא, כדי איינאיינעם מיט פרעזידענט הובער זיך צו בעראטען וועגען די מיטלען, ווי אזוי ארויסצוראטעווען די וועלט אויס׳ן קלעם פון ווירטשאפטליכען קריזיס, און פלוצים ווייזט זיך ארויס, אז אין וואשינגטאן זענען פער-פיהרט געווארען געשפרעכען, וואס קאנען ווידער ארויסרופען א שטורעם אין אייראפע און וואס זע-נען לחלוטין נישט מסוגל צו פערפעסטיגען דעם שלום און צו ברענגען א ווירטשאפטליכע ענט-שפאנונג, סענ. בארא האט פארגעלעגט זיך צו פערנעהמען מיט דער רעוויזיע פון ווערסאלער טראקטאט און קודם כל רעווידירען דעם ענין וועגען פוילישען קארידאר, וואס דאס בעדייט אויפצופענטען א געפעהרליכען שטורעם אין איי-ראפע. וועגען דעם ענין שרייבט די „נ. וו."

דער אונגעוועהנליכער און אונערווארטעטער ארויסטריט פון סענ בארא, דעם פארזיצער פון דער קאמיסיע פאר אויסערליכע ענינים ביים סע-נאט פון די פעראייניגטע שטאטען, וועלכער האט ערקלערט פאר די פארשטעהער פון דער פרעסע, אז פאר דער ענטוויקלונג פון אייראפע און איהר צוזאמענלעבען מיט די פעראייניגטע שטאטען מוז פארקומען א קאנפערענץ פון די פעראינטערעסירטע מלוכות וועגען „פוילישען „קארידאר" וועלכער דארף פערשווינדען, האט געגעבען דער וואשינג-טאנער קאנפערענץ א קלארען און בולט׳ען כא-ראקטער.

עס ווייזט זיך ארויס, אז דער אמת׳ער מיין פון די אמעריקאנער רעגירענדע ספערען איז געווען — נעבען קליינע ווירטשאפטליכע און פינאנציעלע פראגען — צו איבערצייגען פראנקרייך, אז די צוזאמענארבייט צווישען אמעריקא מיט די אייראפעאישע מלוכות וועט אזוי לאנג זיין אונמעג-ליך, כל זמן אין אייראפע וועט נישט געענדערט ווערען דער איצטיגער סטאטוס קוו. דער ווער-סאלער טראקטאט איז לויט דער מיינונג פון די ספערען, די הויפט-סבה פון וועלט-קריזיס, און וועלענדיג ארויסגעהען פון די עקאנאמישע שווע-ריגקייטען, דארף מען וואס גיכער צוטרעטען צו זיין רעוויזיע.

ס׳איז שווער אנצונעהמען, אז די אמעריקא-נער פאליטיקער זאלען זיין אזוי נאאיוו, כדי צו גלויבען, אז אונזער פאמערן איז דער מקור פון דעם ווירטשאפטליכען קריזיס אין דער וועלט.

דער מאנעוור פון סענאטאר בארא, וועל-כער האט געווארפען א העל ליכט אויף די קולי-סען פון פרעז. הובער׳ס איניציאטיוו, האט דעם יסוד אין דער אלטער שטרעבונג פון די פעראיי-ניגטע שטאטען איבערצולאזען די דייטשע מאכט

אמעריקאנער סענאטאר בארא

וועלכער האט ארויסגערופען א טומעל מיט זיין פארשלאג צו רעווידירען די פראגע וועגען פוילישען קארידאר

אונבעריהרט און אפצושוואכען פראנקרייך און איהרע פערבינדעטע. שוין אין ווערסאל האבען זיך ענגלאנד און אמעריקא ענטשידען אקעגענגעשטעלט פעסטצו-שטעלען די מיליטערישע גרעניץ אויפ׳ן רהיין, צוזא-גענדיג דאגעגען צו שליסען א ספעציעלען גאראנטיע-אפמאך, וואס זאל זיכערן די אונבעריהרטקייט פון פראנקרייך. אויך ביים פעסטשטעלען די מערב-גרע-ניץ פון פוילען, בעזונדערס אין דער פראגע פון שלעזיען און פאמערן, האט זיך די פאליטיק פון די פעראייניגטע שטאטען געפינען בולט אויף דער זייט פון דייטשלאנד.

די איינלאדונג פון פרעמיער לאוואל קיין וואשינגטאן, וועלכע האט געהאט דעם ציל צו פער-לייכטערן די פערשטענדיגונג פון די פעראייניגטע שטאטען מיט פראנקרייך וועגען קאמף מיט׳ן ווירט-שאפטליכען קריזיס אין דער וועלט, האט א דאנק דעם ארויסטריט פון סענ. בארא, וועלכער שטעהט נאהענט צו פרעזידענט הובער, בעקומען גאר אנ׳-אנדער בעדייטונג. אנשטאט דער פראגע פון גאלד-פאריטעט, פון ענטשעדיגונגען און מאראטאריום, האט מען דעם פראנצויזישען פרעמיער געמאכט פאליטישע פארשלאגען, וואס גרייכען אין יסוד פון דער אייראפעאישער פאליטיק.

פרעמיער לאוואל האט בעהאנדעלט די פאר-שלאגען אויף זעהר א קאטעגארישען אופן. ער האט ערקלערט פאר די קארעספאנדענטען פון דער פראנ-צויזישער פרעסע, אז ר׳איז נישט געקומען קיין וואשינגטאן, כדי זיך ארייינצולאזען אין א פאלעמיק מיט סענ. בארא, אויך נישט, כדי צו דיסקוטירען וועגען דער רעוויזיע פון ווערסאלער טראקטאט... דער ענטשידענער ענטפער פון פרעמיער לאוואל אויפ׳ן מאנעוור פון סענ. בארא ווייזט אן דערויף, אז פראנקרייך איז ווייט פון דער כונה צו בעריהרען, צוליב ווירטשאפטליכע פראגען, די טעריטא-ריעלע פראבלעמען פון אייראפע.

„בּרידערליכקייט פון דער בעשולדיגונגס-באנק"
ווער זיצט אלץ היינט אלס בעשולדיגטער אין „בריסקער" פראצעס

אין צוזאמענהאנג מיט דעם פראצעס פון די בריסקער ארעסטאנטען, וואס הויבט זיך היינט אן אין ווארשאווער געריכט, פיהרט אויס דער „רא-באטניק" אין אנ׳ארטיקעל א. נ. „די ברידערליכ-קייט פון דער בעשולדיגונגס-באנק. אז אלס בע-שולדיגטע וועלען זיצען נישט בלויז די 11 פאר-מעל אנגעקלאגטע געוו. דעפוטאטען, נאר די גאנצע סאציאליסטישע פארטיי און די גאנצע בעוועגונג פון פוילישען פויערים פאלק. די צייטונג שרייבט:

„די וואלקענס, וואס זאגען אן דעם שטורם פון ווירטשאפטליכען קראך, האבען שוין מיט צוויי יאהר צוריק פערשטעלט א האלבען הימעל; נישט געזעהן האבען די וואלקענס אויגען, וואס זענען פערבלענדט דורך די פאלשע פייערלעך פון „פריי-דיגער שאפונג"; לייכטזיניגע הענד האבען גע-פרובט איינהאלטען דאס צעשוואונגענע ראד פון דער געשיכטע; קאנסטיטוציאנעלע קונסטשטיקלעך זענען געווען די סענסאציאנעלע שפייז פון טאג; קאמישע פלענער פון ענדערען די ארדנונג האבען זיך דורכגעפלאכטען מיט דער טאג-טעגליכער פראק-טיק פון נאכמאי-סיסטעם; הינטער דעם דיגעם מאנ-טעל פון דער אלגעמיינער און געהארכזאמער ביו-ראקראטיע האט געטאנצט מיט טריומף דער „לע-וויאטאן", לעבענדיג פון טאג צו טאג, אהן געדאנק וועגען מארגען, אין נאמען פון ספעקולאציע און באלדיגען ריוח; נעבען „לעוויאטאן" האט געשרי-טען דער גרויסער ערד-בעזיץ און הינטער איהם — די פערצווייפעלטע נויט פון די מאסע.

דערפון האט זיך גענומען די נויטווענדיגקייט פון קאמף, א טייל פון דעם קאמף שטעלט מיט זיך פאר דער בריסקער פראצעס.

די מאראלישע פראגע פון בריסק איז אנ׳-דער פראגע. אבער די זאך האנדעלט זיך וועגען נאך עפעס: בעשולדיגט זענען נישט בלויז די מענ-שען, וואס זענען אויסגערעכענט אין בעשולדיגונגס-אקט: בעשולדיגט זענען מיר אלע, ווי פוילען איז גרויס און ברייט, אלע מיטארבייטער פון סאציא-ליזם און פון דער פאלקס-בעוועגונג. ברידערליכ-קייט פון דער בעשולדיגונגס-באנק בינדט צונויף די 11 געוו. בריסקער ארעסטאנטען; זי בינדט אויך דעם סאציאליזם מיט דער פאלקסבעוועגונג אין איין פראנט פון „שוץ פון רעכט און פרייהייט".

עסטרייכישע יודען האבען אויפגעהערט צו זיין א ווירטשאפטליכער פאקטאר
יודישע בעאמטע פון דער אמאליגער ראטשילד-באנק אין ווין ווערען מאסענווייז געקינדיגט
סקאנדאליעזע „יודען-רייניגונג" פון דער „עסטרייכישער קרעדיט-אנשטאלט"

ווין, (יט"א) דער נייער עסטרייכישער פינאנץ-מיניסטער ד"ר ווידענפעלד (קריסטליך-סאציאל) האט פאראָרדענט צו בעזייטיגען אלע 25 דירעקטארען (דאס רוב יודען) פון דער „עסטריי-כישער קרעדיט-אנשטאלט". ווי עס ווערט מיטגע-טיילט, וועלען מאסענהאפט געקינדיגט ווערען אויך אנדערע יודישע אנגעשטעלטע פון דער קרעדיט-אנשטאלט. פאר פרעסע-פארשטעהער האט מינ. ד"ר ווידענפעלד ערקלערט, אז די קינדיגונגען קומט מען אנטקעגען די „רעכט-נעפיהלען פון דער בע-פעלקערונג". אין אינפארמירטע קרייזען ווייס מען אבער, אז די קינדיגונגען האבען דער עיקר דעם ציעל צו „ענטיודישען" די קרעדיט-אנשטאלט.

ביז איצט איז נאך נישט בעוואוסט, ווי אזוי דער פרעזידענט פון דער קרעדיט-אנשטאלט" באראן לואי ראטשילד וועט רעאגירען אויף דער אנ-טיסעמיטישער פערסאנאל-פאליטיק פון דער עסט-רייכישער רעגירונג.

אין די יודישע און פארטשריטליכע קרייזען ווערט די דאזיגע פאליטיק פון דעם נייעם עסטריי-כישען פינאנץ-מיניסטער אויפ׳ן שארפסטען אופן פערורטיילט. מען ווייזט אן, אז דער קריזיס פון דער „קרעדיט אנשטאלט" איז נישט קיין רעזולטאט פון דער שלעכטער פערוואלטונג, נאר א דירעקטער פועל-יוצא פון דער אינטערנאציאנאלער פאליטישער און עקאנאמישער לאגע, בעזונדערס פון דעם פאקט, וואס די אויסלענדישע — און קודם-כל פראנצויזישע— קרעדיטארען האבען צוריקגעצויגען זייערע קרעדי-טען פון עסטרייך אין רעזולטאט פון דער אפגע-שלאסענער דייטש-עסטרייכישער צאל-אוניע.

די מאסען-קינדיגונגען פון די יודישע בע-אמטע פון דער „קרעדיט-אנשטאלט" בעווייזען נאך חוץ דעם, דעם טרויעריגען מצב פון עסטרייכישען יודענטום. די רעגירונג, הייסט עס, האט מוט צו מאכען דעם דאזיגען סקאנדאליעזן-אנטיסעמיטישען שריט דערפאר, ווייל זי קען זיך ערלויבען אין איצ-טיגען מאמענט, מעהר זיך נישט רעכענען מיט דעם ווירטשאפטליכען כוח פון די עסטרייכישע יודען.

סער דזשאן טשענסעלאר
מיידט אויס צו רעדען וועגען פאליטישע פראגען

לאנדאן, (י. ט. א.) די ענגלישע געזעל-שאפט פאר ארכעאלאגישע אויסגראבונגען אין א"י האט די טעג איינגעארדענט אן אבשיידס-באנקעט פאר דעם באקאנטען ארכעאלאג סער פלינדערס פעטרי, וועלכער פאהרט אינגיכען אפ קיין א"י פארטצוזעצען זיינע ארכעאלאגישע פארשונגען אין דעם לאנד, וועלכע ער פיהרט דארט זייט פיל יאהרען. סער פלינדערס פעטרי איז איצט אלט 78 יאהר, און נישט קוקענדיג אויף זיין טיפען עלטער, איז ער ענטשידען ווייטער צו ארבייטען אין זיין פארשונגס-געביט אין א"י.

אויף דעם באנקעט האבען זיך בעגעגענט דער פריהערדיגער הויך-קאמיסאר פון א"י סער דזשאן טשענסעלאר מיט דעם ניי בעשטימטען הויך-קאמיסאר גענעראל סער ארטור גרענפעל-וואוקאפ, ביידע האבען נישט בעריהרט קיין שום פאליטישע פראגען אין זייערע רעדעס.

=):O:(=—

פאריזער בילדער-אויסשטעלונג
פון א יונגען יודישען מאלער אין ארץ-ישראל

פאריז, (י. ט. א.) אין דער זאק-גאלעריע א בילדער-אויסשטעלונג פון יונגען יודישען מאלער משה קאסטעל פון א"י. משה קאסטעל איז געבוי-רען געווארען אין ירושלים אין 1908, אין פאריז וואוינט ער זייט 1927.

ספארט-בעוועגונג

דער בילאנס

נאכ'ן פערענדיגען דעם זומער-ספארט-סעזאן אין לאדז

אונזערע יודישע טורן- און ספארט-פעראיינען אין לאדז האבען פערענדיגט דעם זומער-סעזאן. מ'קען שוין דעריבער מאכען א סך-הכל פון דער ארבייט אין די יודישע פעראיינען, פון זייערע הערגרייכונגען און פון זייערע אויסזיכטען אויף דער צוקונפט.

מיר האבען אין לאדז זעקס יודישע טורן-פעראיינען: בר כוכבא, הכח, מכבי, מארגענשטערן, שטערן און טרומפעלדאר, אלע זעקס פעראיינען זענען געווען טעטיג און ביים אנהויב פון סעזאן האבען זיי זיך שטארק געגרייט צו דער ארבייט. די שטימונג איז ביים אנהויב פון סעזאן געווען א גוטע און מ'האט זיך געקענט ריכטען אז די פעראיינען וועלען איצט ארויסגעהען אויפ'ן ריכטיגען וועג.

לײדער איז מען ביי דער ארבייט גופא ענטוישט געוואָרען.

בר-כוכבא מיט איהרע אלטער שעהנער טראדיציע און ארבייט, מיט איהר סאלידער ארגאניזאציע איז נישט ארויסגעגאנגען אויף דער ברייטער ארענע, א חוץ איהר מאטאציקליסטען-סעקציע, וועלכע האט ארויסגעוויזען א לעבהאפטע טעטיגקייט, האט זיך קיין איין סעקציע נישט געקלעפט.

וואו זענען די טראדיציאנעלע טורן-פעסטען פון בר-כוכבא, וואו זענען איהרע הונדערטער טורנערינס און טורנער, ס'איז געווען כמעט זיכער, אז מיט'ן מאמענט ווען בר-כוכבא וועט בעקומען א שענעם און בעקוועמען לאקאל וועט זי זיך אומקעהרען צו איהר אלטע ארבייט, דאס איז נישט געווען אינגאנצען אזוי.

אין דער שווער-אטלעטישער סעקציע, דאס שיינדעל פון דעם פעראיין זענען פארגעקומען סכסוכים, לייכטאטלעטיק האט מען כמעט אינגאנצען נישט געפלעגט, די באקס-סעקציע האט נישט אויסגענוצט איהרע מעגליכקייטען, דאסזעלבע אויך די ציקליסטען-סעקציע. די פוסבאל-סעקציע האט זיך ערשט אנגעהויבען אויפסניי צו ארגאניזירען, ווי בר-כוכבא זאל נישט זיין געניגט שטארק האט דאך זיך דארט נישט געפיהלט די שטארקע און צילבעוואוסטע ארבייט.

„הכח" האט די הויפט-אויפמערקזאמקייט געלעגט אויף איהר פוסבאל-סעקציע: דער פעראיין זוכט אנ'אויסערליכען עפעקט פאר דער יודישער ספארט-בעוועגונג. פון איין זייט איז דאס אפשר א מעלה, ווייל די בעוועגונג קומט אין דער עפענטליכקייט. מען רעדט וועגען איהר און ביי ערפאלגען הויבט מען אן די ה"ארץ צו האבען פאר דעם יודישען ספארט. פון דער אנדער זייט האט דאס אבער נישט צו טון מיט קיין מאסען-ספארט, א סימן דערצו איז אז מיט'ן מאמענט ווען ס'איז בעקאנט געווארען אז (צוליב פערשידענע שיקאנעס) וועט „הכח" נישט דערגרייכען די מייסטערשאפט, איז די גאנצע מאנשאפט זיך צופאלען און מ'קען מעהר נישט וועגען איהר ערנסט רעדען.

צוליב דער פוסבאל-מאנשאפט האט „הכח" פערנאכלעסיגט איהרע גרויסע מעגליכקייטען אין אלע אנדערע ספארט-צווייגען, אזוי אז אין בילאנס בלייבט כמעט ווי גארנישט ווען מ'זאל נישט רעכענען דאס ביסעל ספארט-שפילען און ציקליסטיק.

די איינציגע פאזיטיווע זייט פון סעזאן איז געווען די פעראייניגונג צווישען „חשמונאי" און „קדימה" וועלכע האבען זיך פערוואנדעלט אין א שטארקען „מכבי", די מעגליכקייטען זענען געווען גרויסע און די טועך פון דער פעראייניגטער ארגאניזאציע האבען זיך מיט ברען און איבערגעבענהייט גענומען צו דער ארבייט, מ'האט גערעכענט אויף מייסטערשאפט פון דער פוסבאל-סעקציע אין „בע"-קלאס. מ'האט גערעכענט אויף גרויסע ערפאלגען אין דער לייכט-אטלעטישער מאנשאפט. און אין די ספארט-שפילען. קיין גרויסע ערפאלגען האט מען נישט דערגרייכט, דאך האט „מכבי" געארבייט צילבעוואוסט מיט א געוויסען פראגראם.

טרומפעלדאר איז געבליבען באר א נאמען פון א פעראיין, קיין שום טעטיגקייט נישט געפיהרט, אנ'איבעריגע אינסטיטוציע, וואס פלאנטערט זיך צווישען די פיס און וואס איהר עקזיסטענץ-בערעכטיגונג איז זעהר פראבלעמאטיש.

„מארגענשטערן" האט איהר ארבייט געריכטעט אין דער בויטיגסטער צווייג פון דער בעוועגונג — אין טורנען, און אויף דעם געביט עפעס אויפגעטון.

דער צווייטער ארבייטער-פעראיין „שטערן", האט מיט בעגייסטערונג געפיהרט די ארבייט, דאך נישט געקענט פיל אויפטון, די ארבייט איז צופיל צוזואָרפען געווארען און איז געווען נישט קאנצענטרירט.

דער בילאנס איז א פאסיווער די אנפיהרער פון די יודישע ספארט- און טורן-פעראיינען אין לאדז דארפען איהם אקטיוויזירען, דאס איז זייער אויפגאבע, פאר דעם טראגען זיי די אחריות.

ר—ג.

האקעי-מעטש בערלין—מינכען 0:3

צווישען מלוכה'שער מעטש

פוילען-יוגאסלאוויע 3:6 (2:5)

דער מעטש איז פארגעקומען אין פויזען אין דער אנוועזענהייט פון א זעהר גרויסען עולם צושויער, די פוילישע מאנשאפט האט אין אלע ליניעס אויסגעצייכענט געשפילט. בעזונדערס ביז דער העלפט, אויך נאך דער פויזע האט זיך די פוילישע רעפרעזענטאנץ גוט דערהאלטען און דעריבער ארויסגעגאנגען פון פלאץ מיט א עהרליכען זיג.

באפזשור (ליפיני) — ל.ט.ס.ג.

2:4 (1:4)

דאס איז געווען דער דריטער מעטש צווישען די דערמאהנטע מאנשאפטען וועגען אריינגעהן אין דער ליגע, ביידע מאנשאפטען האבען געהאט דיזעלבע צאהל פונקטען און דעריבער האט מען געמוזט בעשטימען א דריטען מעטש אויף א נייטראלען ארט, כדי צו קוואליפיצירען, וועלכע מאנשאפט ס'זאל צוטרעטען צו די פינאל-מאטשען.

דער מעטש איז פארגעקומען אין טשענסטאכאוו און הונדערטער אנהענגער פון „באפשור" זענען געקומען צו דער פערמעסטונג. די שלעזישע מאנשאפט האט באלד אין אנהויב אנגעהויבען צו אטאקירען און אין דער ערשטער העלפט זיך געמאכט א רעזערוו פון 4 גאלען. אין דער צווייטער העלפט האט די לאדזער מאנשאפט זיך פערבעסערט, אבער זי איז נישט בכוח געווען צו ענדערען דעם רעזולטאט, ביידע טויערען פאר ל.ט.ס.ג. האט ערצילט קרולעוויעצקי.

מייסטערשאפט פון „צע"-קלאס אין לאדז

קרושענדע—סאקאל 0:2
קאלעיאווי—גייער 4—2
ל.ס.ס.—בר-כוכבא 1:5

מאטאציקליסטען-ראדיא-ראוד

די לאדזער ראדיא-סאציע צוזאמען מיט „אוניאן" האבען נעכטען איינגעארדענט אנ'אינטערעסאנטען מאטאציקליסטען-ראיד. אלס זיגער איז ארויס די גרופע פון בודניק (אוניאן). די גרופע האט ארורכגעמאכט 100 קילאמעטער אויפ'ן שטח לאדז—פאביאניץ—וואדלעוו—לאסק—לוטאמירסק—דודא—לאדז. די צווייטע גרופע איז געווען פון קאוואלסקי, די דריטע — גרייצער.

לייכט-אטלעטיק

אויפ'ן פלאץ פון ל.ק.ס. זענען נעכטען פערענדיגט געווארען די לייכט-אטלעטישע מייסטערשאפטען אויפ'ן לאדזער קרייז.

אלס לייכטאטלעטישער מייסטער איז ארויס ריבאק פון קרושענדער מיט 4492 פונקטען פאר מטארעסטא פון „זיערנאטשאנע" 4207 פונקטען.

ספארט-שפיטצען

אלס מייסטער פון האזענא פון „בע"-קלאס איז ארויס גייער און געהט אין „א"-קלאס.

פון קארב-באל „צע"-קלאס — פערבאנד פון דער פוילישער יוגענד. וועלכער געהט אין „בע"-קלאס אריין.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון „בר כוכבא"

די אלגעמיינע פערזאמלונג פון יודישען טורן- און-ספארט-פעראיין „בר כוכבא" קומט פאר שבת דעם 31 ד. ח. אין אייגענעם לאקאל.

פערענדיגט דעם מאטאציקליסטען-סעזאן אין בר-כוכבא

שבת איז פארגעקומען די פייערליכע פערענדיגונג און דאס פונאנדערטיילען פון די פלאמען אין דער מאטאציקליסטען-סעקציע פון בר"כוכבא.

נאכדעם ווי דער פרעזעס פון פעראיין האט בעגריסט די אנוועזענדע, האט ער איבערגעגעבען די דיפלאמען דעם מייסטער פון פעראיין פאר 1931 יאהר ה' לעסמאן און פאר די וויצע מייסטערס פיטאווסקי און קויפמאן.

פערדינסט-פלאקאטען האבען בעקומען די ח"ה: פרעזעס יצושי וואלף, גאמאלינסקי, ראזענטאל, בער-

(ווייטער זעה 9-טע זייט)

דער באקס-מעטש צווישען די צוויי בעריהמטסטע באקסערס

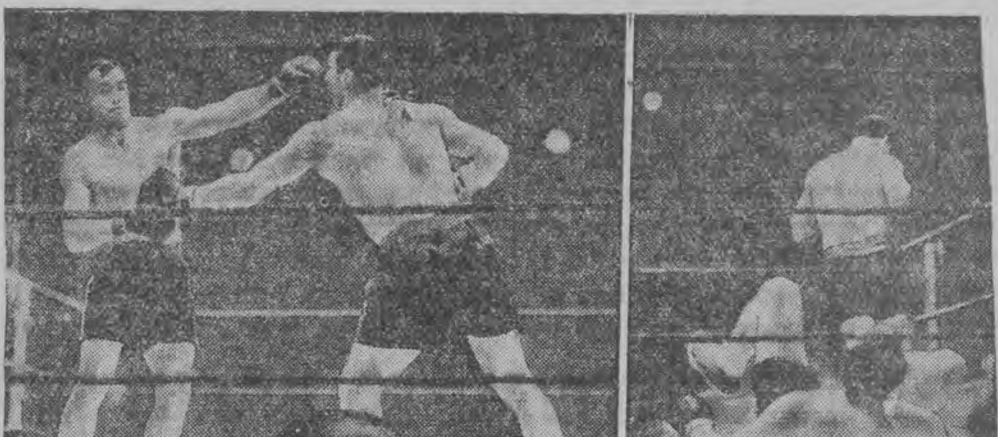

ווי בעקאנט האט שארקי (אמעריקע) בעזיגט קארנערא'ן (איטאליען)

רעפרעזענטאנץ-מעטשען אין פוילען

צוליב דעם צווישען-מלוכה'שען מעטש פוילען — יוגאסלאוויען, וועלכער איז נעכטען פארגעקומען אין פויזען, זענען אין פערלויף פון נעכטיגען טאג אין גאנץ פוילען נישט פארגעקומען קיין ליגע-מעטשען, דער פרייער טערמין איז דעריבער אויסגענוצט געווארען צו צווישען-שטעטישע רעפרעזענטאנץ-מעטשען. אין לאדז איז פארגעקומען דער מעטש

לאדז — שלעזיען 0:1

דער מעטש איז נישט געשטאנען אויף קיין הויכען ספארט-ניווא. די צוזאמענשטעלען פון די רעפרעזענטאנצען זענען געווען שלעכטע. אין דער לאדזער מאנשאפט האבען געשפילט דער גרעסטער טייל שפילער פון „א"-קלאס און נאר 5 ליגע-שפילער. אין דער שלעזישער מאנשאפט האט מען נישט געזעהען קיין איין שפילער מיט א נאמען, שלעזיען האט איהר גוטע מאנשאפט געשיקט קיין ברעסלוי, וואו זי האט געשפילט א מעטש מיט דער דארטיגער רעפרעזענטאנץ.

דעם מעטש האט געוואונען לאדז, הגם דער רעזולטאט איז א גרויסע עוולה פאר די געסט, ווייל זיי האבען געשפילט שנעלער, שעהנער און מיט מעהר אמביציע פון די לאדזער, אבער אינגאנצען אהן מזל. דעם גאל האט צופעליג דערגרייכט מיקאלאיטשיק, אין דער לאדזער מאנשאפט האט זיך אויסגעצייכענט דער טויערמאן, די פערטיידיגונג און דער רעכטער פליגעל, אלע איבריגע זענען געווען שלעכט.

ריכטער — ה' ווארדאשקעוויטש.

קראקא—ווארשא 1:3

דער רעפרעזענטאנץ-מעטש צווישען קראקא און ווארש, האט זיך פערענדיגט מיט א פערדינטען נצחון פון דער קראקאווער מאנשאפט.

גארבארניא—סאקאל (בעלגראד) 0:2

די קראקויער גארבארניא האט געשפילט אין דער יוגאסלאווישער הויפט-שטאט, מיט דעם דארטיגען „סאקאל" און דעם מעטש זיכער געוואונען מיט 0:2.

דער נייער ספארט ראווער-באל

די ציקליסטען-פעראיינען הויבען זיך שטארק אן צו אינטערעסירן מיט דעם נייעם ספארט

שפּאַנישע רעגירונג לאַדט איין יודישע געלעהרטע

ירושלים, (יט"א) דאָ ווערט מיטגעטיילט, אז די שפּאַנישע רעגירונג האָט איינגעלאַדען 7 יודישע געלעהרטע צו קומען קיין שפּאַניען מיטן צוועק צו פאָרשען אין די שפּאַנישע ביבליאָטעקען די ארכיוועו, וואָס זענען נוגע דער יודישער געשיכטע אין שפּאַניען. די רעזולטאַטען פון די פאָרשונגס-ארבייטען זאָלען ארויסגעגעבען ווערען אין בוך-פאָרם אויף די קאָסטען פון דער שפּאַנישער רעגירונג. צווישען די איינגעלאַדענע יודישע געלעהרטע, קענער פון דעם ספרד'ישום, ווערען דערמאָהנט די נעמען פון פּראָפ. א. ס. יהודה, וועלכער איז אַ געוויסע צייט געווען פּראָפעסאָר פון מאַדרידער אוניווערזיטעט, הרב הכולל חיים נחום עפענדי פון קאירא און דער ירושלימ'ער געלעהרטער א. אלמלאה.

—=:O:=—

בעמיהונגען מכוח א פערשטענדיגונג אין ציון. לאַגער אין אמעריקא

פאַרברייטונגען צו דער גרויסער ארץ-ישראל-קאַמפּיין

ניו-יאָרק, (י.ט.א.) ווי י.ט.א. ווערט געוואָר ווערען געמאַכט ערפאָלגרייכע בעמיהונגען, כדי צו ברענגען צו אַ פערשטענדיגונג אין אַמעריקאַנער ציוניסטישען לאַגער. דערביי איבט אויס פּרעזידענט סאָקאָלאָוו אַ דרוק, כדי אלע שטרייטען זאָלען ליקווידירט ווערען.

אלס רעזולטאַט פון די פערשטענדיגונגס-בעראַטונגען איז בעשטימט געוואָרען אַ קאָמיטעט פון 6 פערזאָן, אין וועלכען עס ארבייט מיט ה' נוימאַן אלס פאָרשטעהער פון דער וועלט-עקזעקוטיווע.

גלייכצייטיג פיהרען די ה"ה עמנואל נוימאַן, מאָריס ראָטענבערג און ראָבערט שאָלר בעראַטונגען מיט די נישט-ציוניסטישע פיהרער און פאָרשטעהער פון די ארץ-ישראל-פאָנדען וועגען אָרגאַניזירען ווי צמשנעלסטען אַ פעראייניגטע ארץ-ישראל-קאָמפּאַניע אין די פעראייניגטע שטאַטען.

אין די היגע ציוניסטישע קרייזען דריקט מען אויס די איבערצייגונג, אז די אַמעריקאַנער ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע וועט פיהרען אַן'אינטענסיווע טעטיגקייט אונטער דער אַקטיווער לייטונג פון ריכטער יוליאַן מעק און דר. וויס פעראייניגט מיט לואי ליפּסקי און זיינע אַנהענגער.

אָפּעראַציע אָהן אַ מעסער

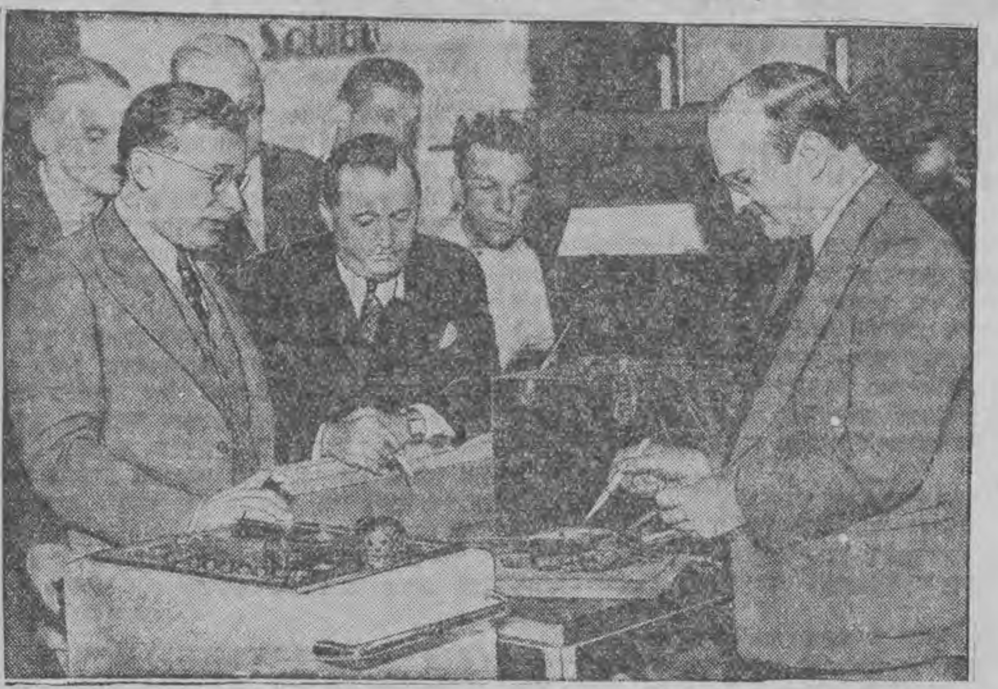

אין אמעריקע זענען געמאכט געוואָרען עקספּערימענטען פון אָפּעראַציעס מיט דער הילף פון „עלעקטרישען מעסער". דער קראנקער פערלירט נישט דערביי קיין בלוט.

פון ידישען לעבען אין דייטשלאַנד

בערלין (יט"א) פון קיעל ווערט מיטגעטיילט, אז דער דאָרטיגער שטאָט-ראט האָט אָפּגעוואָרפען דעם פאָרשלאָג פון די נאציאָנאַל-סאָציאַליסטען צו פערבאָטען די יודישע שחיטה.

בערלין (יט"א) דער רעדאקטאָר פון דער נאציאָנאַל-סאָציאַליסטישער צייטשריפט „דער אייזען-האמער" (לודוויקסהאפען) איז פערמשפּט געוואָרען צו אַ געלד-שטראָף פון 150 מארק פאר בעליידיגען די פיהרער פון דייטשען פערבאנד צו בעקעמפען דעם אנטיסעמיטיזם.

בערלין (יט"א) דער היטלערישער דעפּוטאַט דר. לעפעלמאַן איז מיט א צייט צוריק בעשטראָפט געוואָרען צו 4 וואָכען תפיסה פאר בעליידיגען אין שריפט דעם יודישען וויצע פּרעזידענט פון דער בערלינער פּאָליציי דר. וויס. דער בעשטראָפטער האָט אַפּעלירט געגען דעם אורטייל. די טעג האָט די צווייטע אינסטאַנץ בעשטעטיגט דעם תפיסה-אורטייל.

פּראָפ. איינשטיין פערלאָזען וויען

אויפפאלענדע האלטונג פון דער עסטרייכ. רעגירונג און ווינער מוניציפּאַליטעט

ווין. (יט"א) ווייל'ענדיג אין ווין, איז פּראָפ. איינשטיין אויפגענומען געוואָרען אויף אַ פייערליכען קבלת פנים דורך דער ווינער קהלה-פערוואַלטונג, וועלכע האָט איהם ביי דער געלעגענהייט איבערגעגעבען אַ קינסטלעריש-אויסגעפיהרטען אלבאָם פון די יודישע אינסטיטוציעס און אלטערטימליכקייטען אין ווין.

פּראָפ. איינשטיין איז שוין צוריק אָפּגעפאָהרען קיין בערלין. אלגעמיין-אויפפאלענד איז געווען דער פאַקט, וואָס די עסטרייכישע רעגירונג, ווי די ווינער מוניציפּאַליטעט האָבען, ווי דעמאָנסטראַטיוו, זיך אָפּגעהאַלטען פון וועלכער עס איז אָפיציעלער מאַניפעסטאַציע לכבוד דעם געלעהרטען, בעת פּראָפ. פּיקאַר (ווי בעקאַנט, פּראָפ. איינשטיינ'ס א תלמיד) איז ערשט מיט איניגע טעג צוריק אויפגענומען געוואָרען אויף אַ לענגערע אודיענץ דורך דעם עסטרייכישען בונדעס-פּרעזידענט ד"ר מיקלאַס.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6.
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פאַרפאַלען צו יעדער צייט ביי טאָג און ביי נאַכט ווי אויך אין אלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

ווינטער-הילף פאַר קינדער אין בערלין

אַ קינדער-קוך, וואָס איז איינגעאָרדענט געוואָרען דורך מארק-הענדלערינס

עדיסאָן

(3

ביז די לעצטע טעג פון זיין לעבען האָט עדיסאָן זעהר ליב געהאַט צו מאַכען עקספּערימענטען. יונגעלווייז האָט ער צו די פיזיקאַלישע עקספּערימענטען נישט געהאַט די נויטיגע הילפס-מיטלען, זעהר לייכט האָט ער זיך אָבער געקאָנט פערשאַפען די כעמיקאַליען. אל האָט שוין אין זיין עלפטען לעבענס-יאָהר געלייענט פּאַרקערס „שול-פילאָזאָפיע" און האָט געוואָלט אַליין קאָנטראָלירען די טעאָריעס פון דעם בוך. זיין ערשטע לאַבאָראַטאָריע האָט ער איינגעאָרדענט אין קעלער פון פאָטערס וואוינהויז; דאָרטען האָט ער אויך אנגעזאַמעלט שיר נישט צוויי הונדערט פלאַשען און פלעשלעך, אויף וועלכע ער האָט אָנגעקלעפּט אַ צעטעלע „גיפט", כדי אַן'אומגעבעטענער גאַסט זאָל זיך צו זיי נישט צורירען.

אַזוי ווי אַל איז געווען פערנומען דעם גאַנצען טאָג ביז שפּעט אין דער נאַכט, האָט ער נישט געקאָנט מאַכען קיין עקספּערימענטען אין דער היים און ער האָט בעשלאָסען אריבערצוטראַגען זיין לאַבאָראַטאָריע אין פאָהרענדיגען צוג. די אָפּטיילונג פון באַגאַזש-וואַגאָן, וואו עס האָט זיך געפונען זיין דרוקעריי, האָט איצט אריינגענומען אויך זיין כעמישע לאַבאָראַטאָריע. זיין גלענצענדע געשעפטען האָבען איהם געגעבען אַ מעגליכקייט זיך איינצושאַפען די טייערסטע כעמיקאַליען. די געשטעלען פאַר זיינע פלעשלעך און רעטאָרטעס האָט איהם געליווערט נישט קיין אַנדער'ער ווי דזשאָרדזש פולמאַן, דער שפּעטערדיגער קאָנסטרוקטאָר פון די ערשטע שלאָף-וואַגאָנען. אל האָט געקויפט אַ סך ביכער, דערין אויך פרעזעניוסעס „קוואַנטיטאַטיווער אַנאַליז", און דאָס האָט איהם געשטויסען צו נייע עקספּערימענטען.

פון דעם אופן, ווי אַזוי עדיסאָן האָט געבאַלעבאַטעוועט אין דעם אייזענבאַהן-וואַגאָן, קאָן מען שוין פערשטעהען, אַז אויף דער אייזענבאַהן-ליניע איז ווייט נישט אַלץ געווען אין אָרדנונג. מחמת דעם איז נישט קיין וואונדער, וואָס איינמאָל אין דעם לאָקאָמאָטיוו פון דעטרויטער שנעל-צוג איינגעפאַלען צו פאָהר'ען מיט אַ געשווינדקייט פון ביינציג קילאָמעטער אַ שעה. דער באַגאַזש-וואַגאָן, וועלכער האָט זיך געטראָגען מיט אַזאַ געשווינדקייט אויף די איבערגעפיהרטע שינעס, האָט זיך אָנגעהויבען אַזוי צו טרייסלען, אַז עדיסאָנס כעמיקאַליען זענען אַראָפּגעפאַלען פון זייער ערטער. צווישען זיי האָט זיך געפונען אַ שטיק פאָספאָר. ער האָט זיך אָנגעצונדען ביים פאַלען און אַרויסגערופען אַ שרפה אין וואַגאָן. ערשט מיט גרויס מיה איז דעם קאָנדוקטאָר געלונגען צו פערלעשען דאָס פייער.

אויף דער נאָהענסטער סטאַציע, האָט דער קאָנדוקטאָר ליקווידירט עדיסאָנס לאַבאָראַטאָריע. אַלץ, וואָס עס האָט זיך געפונען אין דער רולכער-אָפּטיילונג, האָט ער נישט לאַנג טראַכטענדיג אַרויסגעוואָרפען אויפ'ן פעראָן; די דרוק-מאַשין, די כעמיקאַליען, ביכער, דער קאַסטען און די קערב מיט שפּייזען זענען אין איין הויפען געלעגען אונטער'ן פרייען הימעל פאַר דער באַהן-סטאַציע. צולעצט איז פון צוג אַרויסגעוואָרפען געוואָרען אויך עדיסאָן אַליין, און דערביי האָט איהם דער קאָנדוקטאָר, אַ טעמפּעראַמענטפולער שאָטלענדער, אַראָפּגעלאָזען עטליכע פּעטש, פון וועלכע דאָס יונגעל האָט שיער נישט געחלשט. נאָך דער דאָזיגער עקזעקוציע איז דער צוג אָפּגעפאָהרען און איבערגעלאָזען עדיסאָנען אַליין אויף די חורבות פון זיינע אוצרות, וועלכע ער האָט אָנגעזאַמעלט אין משך פון לאַנגע יאָהרען. פון דעם טאָג אָן איז ביי עדיסאָנען שוואַכער געוואָרען דאָס געהער. ווייל פון די בעקומענע פּעטש האָט ביי איהם געב[illegible] דאָס פויק-הייטעל.

איצט האָט זיך ביים יונגעל ענטפּלעקט זיין ש[illegible] ווי[illegible] וועלכער האָט דעם שפּעטערדיגען עדיסאָן אַרויסגעראַטעוועט פון אַלע צרות און געבראַכט צום ענדציל פון זיין דערנערפולען וועג. אל איז מאַקע פון דער מעשה געווען זעהר צעטראָגען. ער האָט אָבער נישט פערלוירען דעם מוט. מען האָט ביי איהם נישט צוגענומען זיין רעכט צו פערקויפען צייטונגען אין צוג, און ער האָט נישט איבערגעריסען זיינע האַנדעלס-געשעפטען, אין הויז פון זיינע עלטערען האָט ער געשאַפען אַ נייע לאַבאָראַטאָריע און אַהין האָט ער אריבערגעטראָגען אויך זיין בוכדרוקעריי. זיין „וועכענטליכער העראַלד" איז דערשינען ווייטער, געווען אלגעמיין בעליבט און געבראַכט א גאַנצען היפּשען ריווח, דאָס איז געפעלען געוואָרען דעם יונגען עדיסאָן, און ער איז שיער נישט געוואָרען אַ פּראָפעסיאָנעלער זשורנאַליסט. עמיצער האָט איינגערעדט דעם בחור צו פערגרעסערען זיין צייטונג און זי אַרויסצולאָזען אונטער אַ נייעם נאָמען. דער טייל פון דער צייטונג, וועלכען עס האָט געליווער'ט דער נייער מיטאַרבייטער, איז בעשטאַנען פון שטעטלישע פּלאַטקעס און פון סאַטירעס אויף בעקאַנטע אָרטיגע גדולים. דער מיטאַרבייטער האָט געהאַפט, אַז דאָס וועט שטאַרק פערגרעסערען דעם טיראַזש פון דער צייטונג. די האָפנונג איז נישט מקוים געוואָרען. איינמאָל איז אָבער אין דער רעדאַקציע פון דער צייטונג אַראָפּגעקומען אַ גוזנטער פערשוין, וועלכער האָט זיך געפיהלט בעליידיגט. ער האָט אַ נעהם געטון עדיסאָנען און אָהן שום צערעמאָניעס איהם אריינגעוואָרפען אין טייך סענט-קלער. נאָך דער קאַלטער וואַנע האָט עדיסאָן איינגעזעהען, אַז ער האָט שלעכט געטון, וואָס ער איז נישט געגאַנגען מיט זיין אייגענעם וועג און זיך געלאָזט בעאיינפלוסען דורך אַנדערע. דאָס איז פאַר איהם געווען אַ לעהרע אויפ'ן גאַנצען לעבען און פון איצט אָן האָט זיך עדיסאָן דורך קיינעם נישט געלאָזט פערפיהרען אין זיינע מיינונגען און אין זיינע ענטשלוסען. באַלד נאָך דעם בעשריבענעם אינצידענט האָט עדיסאָן אויפגעהער'ט אַרויסצוגעבען די צייטונג, און אַזוי האָט זיך פערענדיגט זיין זשורנאַליסטישע קאַריערע. זינט דעמאָלט האָט עדיסאָן נישט אָנגעשריבען קיין איין שורה פאַר די צייטונגען און ווען ער האָט געוואָלט עפּעס וואָס מיטיילען דער פּרעסע, פלעגט ער עס טון דורך אינטערוויוען.

איצט האָט עדיסאָן זיין גאַנצע אויפמערקזאַמקייט געקאָנט קאָנצענטרירען אויף טעכנישע פראַגען. ביזאַהער האָט ער זיך ווייניג פערנומען מיט עלעקטריע. די איינציגע פּראַקטישע אַנווענדונג פון עלעקטריע איז דעמאָלט געווען דער טעלעגראַף; פון עלעקטרישער בעלייכטונג און פון עלעקטרישער קראַפט האָט מען אין יענער צייט געהאַט גאָר אַ קנאַפּע אַהנונג. עדיסאָן האָט זיך איינגאַנצען אָפּגעגעבען דער טעלעגראַפיע, קומענדיג טאָג-טעגליך אויף די אייזענבאַהן-סטאַציעס, האָט ער זיך בעפריינדעט מיט די טעלעגראַפיסטען. די לעצטע פלעגען אַרבייטען ריין מעכאַניש און האָבען איהם גאָר נישט געקאָנט זאָגען וועגען דער סודותדיגער קראַפט, וואָס ווירקט אין די טעלעגראַפישע אַפּאַראַטען. דער איינציגער, וואָס האָט געפרובט איהם דערקלערען, ווי אַזוי עס אַרבייט דער טעלעגראַף, איז געווען אַ קאָנטראָלער פון אַ טעלעגראַף-ליניע. אַ שאָטלענדער; ער האָט אַזוי דערקלערט דעם ענין: „שטעל דיר פאָר, אַז דו האָסט אַ הונט, וואָס איז אַזוי לאַנג ווי דער וועג פון עדינבורג קיין לאָנדאָן. און ווען דו טוסט איהם אין עדינבורג אַ ציה פאַר'ן עק, הייבט ער אָן בילען אין לאָנדאָן".

דאָס יונגעל האָט בעשלאָסען צו דערגעהען דעם סוד פון טעלעגראַף מיט די אייגענע כוחות. פון אַלטען אייזענדראָהט האָט ער אויסגעבויט אַ ליניע, וואָס האָט געפיהרט פון זיין צימער צום הויז פון זיין חבר. אַנשטאַט די געוועהנליכע פּאָרצעלייענע איזאָלאַטאָרען, וואָס ווערען בעפעסטיגט אויף סלופּעס, האָט ער בענוצט גלעזערנע פלאַשען, וועלכע ער האָט צוגעפעסטיגט צו צווייגען פון ביימער. פון פערשידענע שטיקלעך מעטאַל האָט ער קאָנסטרואירט צוויי טעלעגראַפישע אַפּאַראַטען. פון זיינע כעמיקאַליען האָט ער געשאַפען די נויטיגע גאַלוואַנישע עלעמענטען און אַזוי אַרום האָט ער זיך פערשטענדיגט מיט זיין חבר. דער דערפאָלג פון עקספּערימענט האָט פערשטאַרקט זיין אויפוואַכענדיגען אינטערעס פאַר עלעקטריע, און אַ גליקליכער צופאַל האָט איהם אַרויפגעפיהרט אויף דעם וועג, וואו ער האָט שפּעטער געהאַט אַזוי פיל דערפאָלג.

(המשך קומט).

דער עמק לעבט און בליהט!

צום צעהן יאָהריגען יובילעי פון עמק יזרעאל

(ספּעציעלע קאָרעספּאָנדענץ)

אַכט אַ זייגער אין דער פריה זענען מיר אַרויסגעפאָהרען מיט אַן אויטאָבוס פון הויפּט־ביוראָ פון קרן־היסוד אין ירושלים. דער טאָג איז געווען שעהן און וואַרים ווי געווענליך אין דער דאָזיגער צייט אין ארץ־ישראל. די שטימונג צווישען דעם טוץ פאַרשטעהער פון דער היגער און אויסלענדישער יודישער פּרעסע איז געווען זעהר אַ געהויבענע, איבערהויפּט דערפאַר, וואָס צווישען אונז האָט זיך געפונען דער גרויסער העברעאישער דיכטער שאול טשערניכאָווסקי. דער אייביג יונגער טשערניכאָווסקי, דער גריך פון דער העברעאישער פּאָעזיע, וועלכער דערנעהנטערט זיך שוין צו די זעכציג, האָט אַריינגעבראַכט אַ יוגענדליכקייט און אַ מונטערקייט צווישען אונז, ער איז פלינק און ריהרעוודיג, געזונד און מונטער, אין זיינע אויגען האָט זיך בעזעצט די יוגענד אויף אייביג, זיינע אויגען זענען פול מיט ענערגיע און זיינע גריילעכע לאָקען פליהען אום שטיפעריש און חנ'עוודיג, ווען אַ ווינטעל בלאָזט.

דער אויטאָ יאָגט פערביי אַראַבישע דערפער, פעלדער, און בערגלעך, דער עולם אין אויטאָ זינגט לידער, וואָס דער דיכטער האָט געשריבען מיט עטליכע און דרייסיג יאָהר צוריק און אויף דעם דיכטער'ס פנים בעווייזט זיך אַ גליק־זעליגער שמייכעל. ער דיריגירט צווישען מיט די הענד און זינגט אויך אונטער.

אָט יאָגט מען שוין פערביי די וואונדערליכע בעגענדען פון דער אַלטער היסטאָרישער שטאָט שכם. דער הר גריזים און דער הר עבל דערצעהלען אַלטע טויזענד יאָהריגע לעגענדען. נישט ווילענדיג, דערמאָהנט מען זיך אָן דעם קליינעם זוהן פון ירובעל — יותם, ווי ער שטעהט אויפ'ן שפּיץ פון הר גריזים און דערצעהלט דעם בעוואוסטען משל וועגען די ביימער, וואָס זענען געגאַנגען זוכען אַ מלך... קוקענדיג אויף דעם שפּיץ פון דעם דאָזיגען באַרג מוז מען זיך אָן דעם דערמאָהנען. אָבער די טרוקענקייט פון די בערג און די גאַנצע געגענד דערמאָהנט, אַז דאָס איז אַראַביש פערמעגען. ביי יודען וואָלטען די שעהנע פון גאָט געבענשטע בערג אַן אַנדער פנים געהאַט.

פערבייפאָהרענדיג שכם וואַרפען זיך אין די אויגען צוויי זאַכען: די שפּור'ען פון דער ערד־ציטערניש פון פאַר עטליכע יאָהרען, ביי וועלכע שכם האָט צו מייסטען געליטען, און די פערביטערטע פנימ'ער פון איהרע רעוואָלוציאָנערע איינוואוינער. שכם איז פון תמיד אָן די גרעסטע חוצפה געווען און איה'ס „שאַבאַב" (יוגענד), האָבען מיט עטליכע וואָכען צוריק ווידער אַמאָל אַרויסגעוויזען וואָס פאַר אַ היץ־קעפּ זיי זענען און האָבען, ווי ס'איז די לעזער בעוואוסט, נישט גוט אָנגעשטיפט.

באַלד נאָך זשענין, אַן אַראַבישע שטאָט נאָך שכם, הויבט מען אָן [illegible] דעם עמק. פון איצט אָן שטרעקען זיך אויס אין דער לענג און אין דער בריים גרויסע פלאַכען אויף וועלכע מ'ווערט נישט זאַט קוקענדיג. מען דאַרף גאַרנישט פעסטשטעלען קיין גרענעץ צווישען אַראַבישען און יודישען באָדען. דאָס אויג דערזעהט עס באַלד. ביז אַהין, וואו דער באָדען איז פערלאָזען, בלויז פערטעריוז בעאַרבייט אָהן ענערגיע, אָהן קאָליר און פאַרב, איז פערשטעהט זיך, אַראַביש האָב־און־גוטס, און פון דאָרט, וואו אויף יעדען שריט און טריט בליהט און גרינט, אַז עס פערכאַפּט ממש דאָס אויג, איז יודישער באָדען.

אָט דאָס איז דער נאַטירליכער גרעניץ אומעטום אין ארץ־ישראל צווישען אַראַבישען און יודישען באָדען.

דער אויטאָ לויפט צווישען די ברייטע, ווייטע פעלדער פון עמק. דער עולם זינגט נישט מעהר, מען וויצעלט זיך נישט מעהר, ווייל עס איז נישט מעהר לאַנגווייליג. יעדערער איז איצט פערנומען מיט בעאָבאַכטען יעדען ישוב, וואָס מען פאָהרט פערביי. עס פליהען פערביי קבוצות און ישובים קלענערע און גרעסערע, פיל פון זיי ביים וועג און אַנדערע צווייהט און צושפּרייט איבערן גאַנצען עמק מרחביה, עין חרוד, כפר־יחזקאל, כפר־ילדים, תל־עדשים, בלפוריה, גניגאר, אפילא און אַנדערע פּונקטען, אומעטום גרינען די גערטנער, אומעטום זינגט ממש די ערד.

מיר דערנעהנטערען זיך צו די געבערג פון נצרת, דאָס היימלאַנד פון יעזוס, די געגענד איז שעהן און פּאָעטיש. אָבער די זעלבע פערלאָזענקייט הערשט אין די לענדער און גערטנער ווי אין אַלע אַראַבישע געגענדען.

אונזער אויטאָ פליהט פערביי די שטאָט נצרת, וואו די איינוואוינער זענען אַראַבישע קריסטען און מיר הויבען זיך ווידער אַראָפּצוקייקלען אין עמק — דער צווייטער טייל פון עמק. פון ווייטען זעהען זיך שוין די צעהנדליגע באַראַקען פון נהלל, און עס געדויערט נישט לאַנג און מיר בלייבען שטעהן אין נהלל, וואָס געפינט זיך אין האַרץ פון עמק.

אַ גרויסער עולם קינדער און עלטערע מענשען רינגלען אַרום אונזער אויטאָ. מען פרעהט זיך מיט אונז און מען יובעלט לכבוד ד"ר טשערניכאָווסקין.

=====

דאָס הויז וואו מיר זענען געבליבען שטעהן איז די אַגרי־קולטור שולע פאַר מיידלעך, וואָס איז געגרינדעט געוואָרען פון דער פרויען־אָרגאַניזאַציע „הדסה" אין אַמעריקא. דאָס הויז ענטהאַלט צוויי שטאָק און איז אַרומגערינגעלט מיט אַ שעהנעם גאַרטען.

אין דעם געראַמען און קיהלען עס־זאַל איז פאַר אונז געפּראַוועט געוואָרען אַ מיטאָג מאָהלצייט וואו די מיידלעך פון דער אַגרי־קולטור שולע האָבען אונז סערווירט.

פון דער אַגריקולטור שולע פאַר מיידלעך, האָט ה' לייב יפה געבעטען דעם עולם צו געהן אין בית־העם. דאָס איז אַ גרויסע געראַמע געביידע, וועלכע דינט די איינוואוינער פון נהלל פאַר אַ פערזאַמלונג זאַל, פאַר פאָרשטעלונגען, קאָנצערטען א. אַז. וו. די געביידע מאַכט נישט קיין „פּראַכטפולען" איינדרוק פון דרויסען און איז נישט געמאָלעוועט און געפאַרבט פון אינעווייניג; זי מאַכט אָבער אַן אומגעהייער'ען איינדרוק דערמאָהנענדיג זיך, אַז דאָס איז אַ קולטור־צענטער אויף אַ פּלאַץ, וואָס בלויז מיט צעהן יאָהר צוריק האָט מען דאָ וועגען קולטור אַפילו נישט געקענט חלומ'ען.

———

דער עולם צוזעצט זיך אויף די ערטער, און ה' לייב יפה עפענט מיט אַ לאַנגע אויספיהרליכע רעדע איבער דעם עמק.

„מיט צעהן יאָהר צוריק — זאָגט ער — בין איך געשטאַנען אויף דעם דאָזיגען פּלאַץ און געזעהען ווי די חברים פון נהלל שטעהען ביז אין די קני'ע אין זומפּ און די באַראַקען זענען געווען פול מיט פיבער־קראַנקע. דאָס זעלבע האָב איך אויך געזעהען אין „עין חרוד". איצט איז דער עמק געוואָרען אַ דאַנק אונזער פאָלק און אונזערע העלד'ען אַ לעגענדע און אַ סימבאָל.

„די מענשען פון עמק ווייסען, אַז זייערע יסורים און מאַטערנישען האָבען זיך נאָך נישט געענדיגט, אָבער צעהנדליגער טויזענדער פון אונזערע ברידער אין גלות זענען זיי מקנא מיט זייערע [illegible], ווייל דאָס זענען היימלאַנד יסורים און געבורט־ווערטאָגען פון אויפלעבונג".

אַ"ר זאַסלאַווסקי פון נהלל איז געקליידעט ווי אַלע אין עמק: אַ בלוזע פערשפּילעט ביז אַרויף, הויזען פון פּראָסטען געוואַנד, זיינע אויגען דריקען אויס ערפאַהרונג און חכמה. זיינע האָר, וואָס זענען גראָה פאַר דער צייט, זאָגען עדות, אַז זיין ביז איצטיגער וועג איז נישט געווען קיין בלומען־וועג.

ער רעדט איבער דער צעהן יאָהריגער אַרבייט אין עמק אָט וואָס ער זאָגט:

„איך קום צו אייך רעדען אַלס איינער, וואָס האָט מיטגעמאַכט דעם ווערטאָג פון שאַפונג און וואָס האָט זיך געפרעהט מיט דער שמחה פון שאַפונג.

„דער גליל, דאָס לאַנד פון ווייץ און גערשטען — דאָס לאַנד פון ברויט האָט אונז געצויגען. מיר האָבען זיך נישט געקענט בעגנוגענען מיט די טרויבען און מאַנדלען פון יהודה.

„באַלד נאָך דער מלחמה האָבען מיר אָנגעהויבען דרינגען מ'זאָל אויסלייזען דעם עמק. מיר האָבען געשפּירט אַז דאָ אין די זומפּען איז דער פּלאַץ וואו מיר קענען בעקומען ברויט פון דער ערד און געבען אַנדערע אויך. מענשליכע אָבהאַלטונגען און אָבהאַלטונגען בידי שמים האָבען אונז פון צייט צו צייט געשטערט. איך געדענק אַז ביים אָנהויב פון דער אַרבייט זענען געקומען צו אונז דריי חברים און אונז געפרעגט: ווי וועט איהר זיך בעגעהן מיט אַזאַ אָרימען בודזשעט אין אַזאַ וויסטעניש? מיר האָבען זיי געענטפערט מעשה יודען מיט אַ פראַגע אויף אַ פראַגע: אויב איהר האָט נישט קיין אמונה, צו וואָס זשע זענט איהר אַהער געקומען? יאָ, גלויבען איז געווען דער סוד פון אונזער הצלחה. אַ סך מענשען האָבען אונז געזאָגט: דאָ זאָלט איהר זיך נישט בעזעצען. די מצבות פון די ערשטע דייטשען וואָס האָבען זיך דאָ בעזעצט האָבען אונז געשראָקען, אָבער מיר זענען נישט אוועק. און אַלע הינדערנישען זענען מיט דער צייט אוועקגענומען געוואָרען.

יוסף באַראַץ פון דגניה: דער ירדן־טאָל איז אַ שטח וואָס איז נאָך נישט בעאַרבייט און בעזעצט, נאָר איינצעלנע פּונקטען זענען שוין דאָרט פערהאַן. דעם באָדען האָט דער קרן־קימת ערוואָרבען גלייכצייטיג מיט דעם באָדען פון בן־שמן אין יהודה. דאָרט זענען צוערשט געגרינדעט געוואָרען די קבוצות דגניה און כנרת. דאָרט וואו איצט געפינט זיך כנרת איז מיט צוואַנציג יאָהר צוריק געווען אַ בעדואינישער שבט וואָס איז געלעגען אין אַ פּאַר ביידלעך אין אַ חורבה און דאָס איז געווען בעוואוסט פאַר אַ רויבער־נעסט. דער גאַנצער באָדען איז געווען וויסט און איז בעאַרבייט געוואָרען דורך 15 אַראַבישע משפחות וואָס דער אייגענטימער פון באָדען אַן אַראַבישער עפענדי, האָט אָנגעשטעלט. די דאָזיגע פעלאַכען פלעגען קריגען בעצאָהלט מיט תבואה און האָבען קוים זיך געהאַלטען ביים לעבען. אין אַזעלכע בעדינגונגען איז געווען דער עמק־הירדן מיט צוואַנציג יאָהר צוריק. די זיכערהייט איז געווען אַ וויכטיגע פראַגע, ווייל פון אַלע זייטען זענען געווען מערדער און רויבער באַנדעס. אויף יענעם אָרט, אין יענעם שרעקליך הייסען קלימאַט האָבען זיך אייראָפּעאישע מענשען בעזעצט און בייגעקומען אַלע שוועריגקייטען. איצט איז דגניה צוטיילט אין צוויי קבוצות וואָס יעדער צעהלט מעהר ווי הונדערט נפשות: דגניה א' און דגניה ב'. רוטענבערגס אויפטו וועט איצט ענטוויקלען דעם עמק הירדן. דער עמק הירדן שאַפט וואונדערבאַרע פּראָדוקטען. עס זענען פערהאַן בלויז שוועריגקייטען מיט'ן אויסלענדישען מאַרק. און פערצווייפעלט זענען די דאָזיגע חלוצים נישט. זיי אַרבייטען אונערמידליך, און וועלען אַלץ איבערקומען.

פאַר'ן אָפּפאָהרען פון נהלל האָבען מיר בעזוכט עטליכע פערוואַלטונגען (משקים) וואָס בעשטעהען ס'רוב פון אַביסעל עופות, אַ פּאַר קיה, אַ ווייבגאָרטען, אַ געשטענדעל פון גרינס און אַביסעל תבואה. די איינוואוינער זענען צופרידען און גליקליך. זיי בעטען נאָר ביי גאָט אַז דער קרן היסוד זאָל מצליח זיין און זיי זאָלען קענען זיך אויפבויען [illegible] אַנשטאָט די באַראַקען אין וועלכע זיי וואוינען איצט.

פאַרנאַכט אַ שעה פאַר זון אונטערגאַנג זענען מיר פון נהלל אַרויסגעפאָהרען. קאָלאָניסטען וואָס זענען געקומען מיט וועגענער און פערד פון פעלד האָבען אונז האַרציג בעגריסט.

ד"ר רופּין וועלכער איז [illegible] אונז מיטגעפאָהרען האָט אונז אויפ'ן וועג אַריינגעפיהרט אָנקוקען די קליינע קבוצה „מזרע". די קבוצה בעשטעהט פון עטליכע באַראַקען און צוויי געביידעס. ס'איז דאָרט פערהאַן אַ שעהנער שטאַל פון קיה וועלכע געבען גענוג מילך אויף חיונה. אויסער דעם האָט די קבוצה תבואה און גרינס.

אַרויספאָהרענדיג פון אַפילא איז די נאַכט צוגעפאַלען.

אפרים גאָלדשטיין.

„סופּער איל דע פראַנס"

אין פראַנקרייך ווערט געבויט די גרעסטע לוקסוס־שיף אין דער וועלט

קרבן פון שפּיאָנאַזש

[illegible]ציאַנעל קרימינעלישער ראָמאַן

(55

דער טויט האָט מיט זיין פליגעל בעריהרט דעם קאָפּ פון דעם בעשולדיגטען...

אין זאַל האָט זיך דערהערט אַ פערשטיקט געוויין.

דער פאָרזיצער האָט שטרענג בעפוילען, עס זאָל זיין שטיל, און זיך געווענדעט צום בעשולדיגטען מיט אַ פראַגע, צי האָט ער וואָס צו זאָגען דעם געריכט.

מיט אַ רוהיגער הילכיגער שטים האָט מאַקס קאַרלין געענטפערט:

— בלויז איין זאַך: איך בין נישט שולדיג אין דעם שרעקליכען פערברעכען!

עטעל איז אויפגעשטאַנען פון דער באַנק, און צודריקענדיג די הענד צום האַרצען, האָט זי מיט אַ פלאַמענדיגען בליק אַ קוק געטון אויפ'ן מאַן.

די אויגען זייערע האָבען זיך בעגעגענט, און זיי האָבען זיך נישט אָפּגעריסען פונאייאַנדער ביז דער פאָרזיצער פון געריכט האָט אַרויסגעטראָגען דעם טויט־אורטייל.

אין זאַל האָט מען דערהערט אַ שלוכצען.

עמיצענס אַ האַנד האָט פערשטיקט אַ היסטערישען אויסגעשריי פון אַ פרוי.

די זשאַנדאַרמען האָבען לויט'ן בעפעהל פונ'ם פאָרזיצער שנעל אָפּגערייניגט דעם זאַל.

מאָריס סטאַר האָט אָנגעכאַפּט עטלען און זי אוועקגעפיהרט מיט זיך.

אין קאָרידאָר האָט זיך עטעל אָפּגעשטעלט, אַ קוק געטון אויף סטאַר'ן און מיט אַ רוהיגען קול געזאָגט:

— ניין, דאָס איז נאָך נישט געענדיגט. דער אמת וועט זיך... אויפקלערען!

די יונגע פרוי האָט זיך אַ וואַקעל געטון און אַנידערגעפאַלען אויף די הענד פון מאָריס'ן.

קאַפּיטעל צוויי און צוואַנציג

די לעצטע האָפנונג

סער ראָבערט ראָלסאָן איז געזעסען אויף זיין בעוועגליכען שטוהל ביים קאַמין אין דעם צימער, וואָס האָט אַמאָל געדינט אַלס בודואַר פון זיין פרוי.

וואָס אַ טאָג שפּעטער, איז ער דאָ אַלץ מעהר געזעסען, פערברענגענדיג די צייט אין איינזאַמקייט, און בעפעהלענדיג נישט אויפצונעהמען קיינעם.

אין דעם שכנות'דיגען צימער האָבען דערווייל דיזשוריירט טאָמסאָן אָדער פּערקינס — מעהרער פּערקינס, ווייל נאָך דעם, ווי ראָלסאָן האָט געכאַפּט טאָמסאָנען ביים נאָכקוקען איהם, האָט ער פערלויר'ען צום אַלטען דינער דעם פריהערדיגען צוטרוי.

איצט איז פּערקינס געזעסען לעם באַראָנעט, און בעלייענט איהם אויפ'ן קול די „טיימס".

דער סער ראָבערט האָט אויפמערקזאַם געהערט, נישט אַרונטערלאָזענדיג קיין אויג פונ'ם גרויסען פּאָרטרעט פון זיין ווייב, וואָס איז געהאַנגען איבער דעם קאַמין.

עס איז אַריין דער לאַקעי דזשענקינס, און דערלאַנגט אַ וויזיט־קאַרטעל, אויף וועלכער עס זענען מיט אַ בליי־פעדער געווען אָנגעשריבען פאָלגענדע ווערטער:

„איך בעט אייך, איהר זאָלט מיך אויפנעהמען אויף אַ פינף מינוט וועגען אַ זעהר וויכטיגען און דרינגענדען ענין".

— מאָריס סטאַר! — האָט ראָלסאָן אַרויסגעמורמעלט, קוקענדיג אויף דער וויזיט־קאַרטע.

— מיט איהם איז געקומען אַ דאַמע, — האָט דזשענקינס געמאָלדען — איך האָב געבעטען, זי זאָל זאָגען ווער זי איז, אָבער זי האָט זיך אָפּגעזאָגט דאָס צו טון.

דער סער ראָבערט האָט זיך ערנסט פערטראַכט, און פאַמעליך געזאָגט:

— גוט, פיהרט זיי אַריין אַהער. איהר קאָנט צוואַרטען אין דעם שכנות'דיגען צימער, פּערקינס.

ער האָט אַ בליק געטון אויפ'ן פּאָרטרעט פון זיין פרוי, אָבער ווען ער האָט זיך אַ קעהר געטון אין דער זייט פון זיינע געסט, איז זיין פנים געווען רוהיג און געלאַסען.

— איך געדענק אייך, מיסטער סטאַר, — האָט ער זיך קאַלט אָפּגערופען — אָבער ווער איז אייער דאַמע.

עטעל איז אַרויסגעטראָטען פאָראויס, און אויפגעהויבען דעם וואוּאַל.

— איך בין מאַקס קאַרלינס פרוי.

ראָלסאָן האָט זי שטרענג בעטראַכט און פאַמעליך אַ זאָג געטון:

— איך האָב פערשטאַנען, אַז דאָס זענט איהר... איך פיהל אייך טיף מיט, נאָר ס'איז אַ שאָד, וואָס איהר זענט געקומען צו מיר, מחמת איך האָב מורא, אַז אונזער געשפּרעך וועט פערשטאַרקען אייערע יסורים... און אויך מיינע!.. צו־וואָס זענט איהר געקומען?

— איך בין געקומען אייך בעטען רחמים, איהר זאָלט ראַטעווען מיין מאַן! — האָט די יונגע פרוי פערצווייפעלט אויסגערופען — איהר זענט מיין לעצטע האָפנונג... איהר ווייסט דאָך, אַז די אַפּעלאַציע איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען, און אַז מאָרגען... מאָרגען....

זי איז ענטשוויגען געוואָרען, און סער ראָבערט האָט קאַלטבלוטיג געענטפערט:

— מאָרגען וועט מאַקס קאַרלין אויסקויפען זיין חטא...

מאָריס האָט אויפגעבראַכטערהייד געבייַלט די פויסטען.

ער האָט אָבער נישט געהאַט די דרייסטקייט צו איבערשלאָגען דעם, אין וועלכענס הענד עס האָט זיך געפונען דער גורל פון מאַקס'ן.

אויב עטעל זאָל איהם נישט קאָנען ריהרען, וועט שוין גאַרנישט אין דער וועלט קאָנען ריהרען זיין פערשטיינערט האַרץ.

— ניין, ניין, סער ראָבערט... ער איז אומשולדיג, און איהר מוזט עס פאַר יעדען פּרייז וויסען!

— איך? איך וואָלט אַלץ אָפּגעגעבען, וואָס איך פערמאָג, כדי איך זאָל קאָנען אין דעם גלויבען, אָבער איך קאָן נישט. ער איז אָהן שום צווייפעל שולדיג... מ'האָט איהם געמשפּט, און אָנערקענט פאַר שולדיג! דאָס, וואָס איך בין זיכער אין דעם, אַז ער איז בעגאַנגען דעם פערברעכען, פערשאַפט מיר גרויסע יסורים. מחמת איך האָב איהם ליב געהאַט, ווי אַן אייגענעם זוהן, און ער... ער האָט דערמאָרדעט מיין ליבע פרוי.

(פאָרטזעצונג קומט)

ניי׳ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי׳ער פאלקסבלאט

מאנטאג
26
טו
מרחשון תרצ״ב

אקטאבער

זון-אויפגאנג 6.21
זון-אונטערגאנג 4.23

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911

די רעגיסטראציע פיהרט אדורך די מיליטער-ביורא פון מאגיסטראט אויף זאוואדזקא 11, טעגליך פון 8 ביז 3 אזייגער.

עס דארפען זיך שטעלען:

היינט, מאנטאג, 26 אקטאבער

די, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 4 קאמיסאריאט מיט די אותיות!

F G H Ch

און די, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 10 קאמיסאריאט, מיט די אותיות:

P R S Sz T U W Z Ż

מארגען, דינסטאג, ד. 27 אקטאבער

די, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 4 קאמיסאריאט מיט די אותיות

I J K

און די, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 11 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

A B C D E F

אונטערשטיצט
די ארימע שול-קינדער
ביים הילפס-פעראיין
בית-לחם ווסכאדניא 68|70

א יונגעל פאלט אראפ פון א לייטער און צוברעכט ביידע פיס

(2) אויף ספאצעראווא 20 האט זיך דער 11 יאהריגער וואצלאוו טאמאשעווסקי ארויפגעדראפעט אויף א רושטאוואניע. ווען ער איז געווען אויף א הויך פון צוויי שטאק, איז ער אראפגעפאלען און צובראכען ביידע פיס. אין א שווערען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל „אננא מאריא“.

א יונג מעדעל ווארפט זיך אונטער א צוג
און ווערט צוריסען אויף שטיקער

(2) נעכטען ביינאכט האט זיך א יונג מעדעל געווארפען אונטער א צוג, וואס איז געגאנגען קיין זגערזש, דאס מעדעל איז צוריסען געווארען אויף שטיקער.

ווי ס׳האט זיך ארויסגעשטעלט, איז די זעלבסטמערדערין, די 17-יעהריגע מעלאניא האוק (לימאנאווסקיעגא 39). די סבה פון דעם טראגישען זעלבסטמארד איז דאס, וואס זי איז צוליב איהר נערווען-קראנקהייט אפגעזאגט געווארען פון דער ארבייט.

עקעלהאפטע אנטיסעמיטישע פלאקאטען
זענען נעכטען ארויסגעהאנגען געווארען אין די ארבייטער-קווארטאלען

מיט דעם אזוי גערופענעם אויסטערליכען אנטיסעמיטיזם איז שוין א צייט לאנג שטיל געווען. די אנטיסעמיטען האבען איינגעזעהן, אז דאס ברענגען זייער סחורה אין דער עפענטליכקייט האט זיי נישט געבראכט קיין גרויסען נוצען און האבען אנגעווענדעט אנדערע מעטאדען.

איצט ווען אין לאנד איז שלעכט, ווען די ארדיינ סלאוויגקייט וואקסט, האבען די אנטיסעמיטען איינגעזעהן, אז מ׳דארף די סבות פון דעם שלעכטס ארויפווארפען אויף אימיצען און האבען געפינען... די יודען.

איבער די לאדזער גאסען אין די ארבייטער-קווארטאלען זענען נעכטען פארטיילט און ארויסגעהאנגען געווארען פלאקאטען מיט פאלגענדען אינהאלט:

„אין פוילען זענען פערהאן 250 טויזענד ארבייטסלאזע, אין פוילען זענען אינדערזעלבער צייט פערהאן 3 מיליאן יודען, וועלכע פאשען זיך מיט פוילען׳ס ברויט, ארבייטער! האק אין פיסק יעדען וועלכער צווינגט דיך אנדערש צו טראכטען“.

די פלאקאטען זענען דורך קיינעם נישט אונטערגעשריבען, אבער דער קאלפארטאזש ווערט ענערגיש געפיהרט דורך א געהיימער האנד, מיר מאכען דערויף אויפמערקזאם די לאדזער זיכערהייטס-מאכט.

מאגיסטראט נעהמט אונטער אנ׳אקציע
אז דער „טויטער סעזאן“ זאל אפגעשאפען ווערען

(2) אויף דער לעצטער זיצונג פון מאגיסטראט-פרעזידיום, וואס איז פארגעקומען שבת, דעם 24 ד. ח. איז בפרוטיות ארומגערעדט געווארען די פראגע פון בעשעפטיגען די ארבייטסלאזע, ווי אויך די פראגע פון אפשאפען דעם אזוי גערופענעם „טויטען סעזאן“.

אויף דער דאזיגער זיצונג איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער לאדזער מאגיסטראט האט אין משך פון לויפענדען יאהר נישט געקאנט בעשעפטיגען די אלע ארבייטסלאזע אין אלע ארבייטס-טעג פון דער וואך, און אפילו געמוזט אוועק פון פרינציפ צו בעשעפטיגען די סעזאן-ארבייטער די פולע וואך.

אין רעזולטאט דערפון האבען די סעזאן-ארבייטער היי-יאהר פערדינט א סך ווייניגער ווי אין די פערגאנגענע יאהרען.

דער מאגיסטראט וויל דעריבער קומען צו זיי מיט ממשותדיגע הילף, און ער וועט זיך ווענדען דעם ווענדען מיט אנ׳ענערגישע אקציע אין ארבייטס-מיניסטעריום, אז דער „טויטער סעזאן“ זאל בטל ווערען.

דער מיטינג אין „ענגעלישען זאל“
און די רעזאלוציע פון די רעכטע נ.פ.ר.

(2) ווי מיר האבען שוין נעכטען מיטגעטיילט, האבען די פעראיינען פון כארע, נ.פ.ר.-(לינקע) און קלאסען-פעראיינען בעשלאסען דערוויילאפצולייגען די שטרייק-אקציע אין די טעקסטיל-פאבריקען, וועלכע זענען אין ערגיץ, נישט ארגאניזירט.

אין אנ׳אנדער מיינונג זענען, ווי עס ווייזט אויס, די רעכטע נ.פ.ר׳ישע פעראיינען, וועלכע האבען נעכטען אפגעהאלטען א מיטינג אין „ענגלישען זאל“.

נאך א דריי-שעה׳דיגע דיסקוסיע איז אויף דעם דאזיגען מיטינג אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, אין וועלכער עס איז צ. א. בעשלאסען געווארען צוגרייטען זיך אנ׳ארגאניזירטער, סאלידארישער אקציע, בכדי צו רעווידירען די איצטיקע קאנסטירענדע פערהעלטענישען צווישען די ארבייטסגעבער און ארבייטער אין לאדז, וואס זענען גוגע הונדערט טויזענדער מענשליכע לעבענס.

דער מיטינג איז אדורך רוהיג.

עס איז אויסגעטיילט געווארען א ספעציעלער שטרייק-קאמיטעט, וועלכער וועט זיך פערנעהמען מיט דער אנפיהרונג פון דעם שטרייק אין די טעקסטיל-פאבריקען, וואס וועט זיך היינט אנהויבען, און וועט שטרעבען צו אפהאלטען א קאנפערענץ אין ארבייטס-אינספעקטאראט.

עס ליגט א חוב אויף יעדען יודישען בירגער אונטערצושטיצען דאס ארימע יודישע שול-קינד

ביים „בית-לחם“
ווסכאדניא 68/70

ער איז שויז אויף מלוכה-קעסט
דער גאסט איז געווען גאר א וואזשנער פויגעל

(2) שוין א צייט-לאנג האט ארומשפאצירט אין פערשידענע געוועלבער עפיס אנ׳עלעגאנט-געקליידעטער יונגערמאן מיט א טעקע אונטער׳ן ארעם, וועלכער האט זיך אנגעגעבען אלס מלוכה-בעאמטער און ב׳גוואלד געצוואונגען מ׳זאל ביי איהם קויפען שילדלעך מיט דער מלוכה-עמבלעם.

ער האט זיך דערביי אויך נישט געשעמט מיט אנדערע זאכען, ווי מאכען סקאנדאלען די געוועלבער, קאנטראלירען מאסען און וואגען, און צונויפשטעלען הארבע פראטאקאלען, וועלכע ר׳האט פערשטייט זיך, גלייך פערניכטעט, ווען מ׳פלעגט איהם געבען אין יד אריין צו הערץ-פערוויכונג...

די מעשה, ווי געזאגט, האט געדויערט גאנץ לאנג, און זי וואלט זיך נאך ווייטער געצויגען, ווען פאליציי נעהמט זיך נישט ערנסט צו איהם.

און ווען ער פאלט נישט נעכטען אריין אין די הענד פון א געהיים-אגענט, בעת ער האט אונטער די דראהונג פון שטראף געצוואונגען די געוועלבערין פאשינסקא ורעקאטשינסקא (11) זי זאל ביי איהם קויפען א שילדעל.

מען האט איהם ארעסטירט, און ס׳האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער הייסט ראמאן וואלאנדאווסקי 35 יאהר אלט, אהן א שטענדיגען וואוין-ארט.

איצט איז ער שוין געווארען א מלוכה-מאן, אויף וויפיל ער איז גענומען אויף מלוכה-קעסט..

אזא מין „הנחה“ אין די ז. א. פ. או-דירות

(2) די לעצטע צוויי טעג האבען געוויילט אין לאדז 2 הויכע בעאמטע פון ז.או.פ.או. מיט׳ן צוועק צו פעסטשטעלען די סיבות, הלמאי אין די ארבייטענדע ספערען ווערט באיקאטירט די קאלאניע אויף דער ניי-פאביאניצער-גאס.

אזוי ווי ס׳איז פעסטגעשטעלט געווארען, דאס די עיקר-סבה איז די טייערקייט פון די דירות, איז נעכטען געמאלדען געווארען אין די פעראינטערעסירטע ארבייטענדע ארגאניזאציעס, אז די ז.או.פ.או. (פערזיכערונגס-אנשטאלט פאר אינטעלעקטועלע ארבייטער) איז דעצידירט צו גיין אויף געוויסע הנחות, און דורך העכערען דאס דירה-געלד פון 1-צימערדיגע וואוינונגען מיט 10 זלאטעס א חודש, פערקלענערען אויף אזא סומע דאס דירה-געלד פון 3-צימערדיגע וואוינונגען...

ס׳איז א גרויסער ספק, צי אזא „הנחה“ וועט עמיצען צופרידען-שטעלען, ווארום אנ׳איינצימערדיגער וואוינונג קאסט שוין איצט 72 זלאטעס, און דאס איז אויך א קנאפע מציאה.

——:[o]:——

אלפוילישער צוזאמענפאהר פון „פראצא“

(א) נעכטען 10 אינדערפריה איז אין זאל פון שטאט-ראט פארגעקומען דער אלפוילישער צוזאמענפאהר פון פארשטעהער פון די פראפעסיאנעלע טעקסטיל-פעראיינען, וועלכע זענען ארגאניזירט אין „פראצא“.

עס זענען געקומען 105 דעלעגאטען פון אלע הויפט-טעקסטיל-צענטרען אין פוילען.

נאך א לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען נישט צוצוטרעטען צום פערבאנד פון די פעראיינען (פראקאס) און ווייטער פיהרען אנ׳אומפארטייאישע, זעלבסטשטענדיגע און אומאפהענגיגע ארבייט.

לסוף איז געוועהלט געווארען א נייע הויפט-פערוואלטונג פון 18 פערזאן מיט׳ן דעפ. וואשקעוויטש בראש.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 4, טעל. 90-216
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8–2 און פון 5–9 אווענד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

האללא! קלינגט 240-80
KURJER KRAWIECKI
„GELASSENA“
Sienkiewicza 40, tel. 240-80
נעהמט-אן יעדע ארט שניידער-ארבייט צום פרעסען, רייניגען, וואשען און פערבען. נעהמט-אן און שיקט אפ אהיים די ארבייט מיט אייגענע שוך-יונגלעך.
רעעלע בעהאנדלונג! סאלידע אויספיהרונג!

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער
היינט, מאנטאג, 9 אווענד געזעגענונגס-פארשטעלונג
2 גרויסע פארשטעל. פאר 1 קליינעם בילעט שפאט-ביליג כמעט בחנם!
לאדזער טעאטער-עולם! אזעלכעס האט איהר נאך נישט געזעהן!
גאנץ לאדז רעדט הייבט פון גרויסען רעקארד-שלאגער,
וועלכע איז די פיעסע פון יודישען לעבען מיט געזאנג און טענץ
ריהרענד! שפאנענד! אמוזירענד! אנציהענד! סענסאציאנעל!
א הארץ, וואס בענקט
מיט דער גרויסער קינסטלערין
בערטא זאסלאווסקא
נאך דער פארשטעלונג-ספעציעל א גאנצע שעה לאכן
א זעהר גרויסער און פרעהליכער דיווערטיסמענט
פערשפעטיגט ניט צו זעהן די גרעסטע טעאטער-סענסאציע!
פאפולערע פרייזען (ביליגער ווי אין קינא) פון 1 ביז 2 זל. ערשטע רייה
פון מארגען, דינסטאג הויבט אן שפילען די
ווילנער טרופע
XVI יאהר
פיהרונג:
מ. מזאה.
ערשטע אויפפיהרונג „דאס שווארצע געטא“
די ליבלינגע דינה האלפערין און בראנעצקי אין לאדז!
וואו? ווען? וואס? לעזט די ווייטערדיגע אנאנסען.

פערראטענער מאן גרימירט אין א לאנגער בארד כאפט זיין ווייב אויף דער „הייסער מינוט"

לאדזער יודישער צאהן-טעכניקער טרעפט זיין ווייבעל אין אלעקסאנדער אין די ארימס פון איהר „כאכאנעט" און מאכט זיי „שווארץ-שבת"

א מעשה מיט א פראלאג און עפילאג

דעם היינטיגען שבת האט זיך אין אלעקסאנדער נעבען לאדז אפגעשפילט א סצענע, פון וואס דאס גאנצע שטעטעל איז געשטעלט געווארען אויף די פיס.

א סצענע ווי אזוי א פערראטענער מאן האט זיך אפגערעכענט מיט'ן פערפיהרער פון זיין ווייב.

דער פראלאג פון דער סצענע הויבט זיך אן אין לאדז, און דער עפילאג — שפילט זיך אפ אין אלעקסאנדער. א דראמאטישע סצענע רעזשיסירט פון לעבען אליין.

אויף שרודמיעסקא גאס וואוינט א בעקאנטער צאהן-טעכניק, א שעהנער ברונעט מיט שווארצע פייערדיגע אויגען, א בחור, א צאהן-טעכניק מיט אן איינגעפיהרטער פראקטיק, און א שעהנער דערצו. האבען זיך צו איהם צוגעשארט פאציענטקעס פון „אידעלען געשלעכט". כלומרשט קורירען די ציין, און אויסען זענען זיי געווען „פראקטישערע זאכען". דאמאלס, ווען דער שווארצאויגענדיגער צאהן-טעכניק האט זיי געקוקט אין מויל אריין, האבען זיי איהם געקוקט... אין די אויגען אריין, אזוי אז די פאציענטקעס פלעגען גארנישט פיהלען דעם שמערץ ביים ציהערען די ציין...

פערשטעהט זיך, אז אונזער צאהן-טעכניק האט זיך געלאזט כאפען אויף דער ווענדקע, און דער גורל האט געוואלט, אז ער זאל אריינפאלען קיין אלעקסאנדער.

געווען איז עס מיט אנ'ערך 9 יאהר צוריק, האט ער זיך בעקענט מיט דער פרל. ביילע ש. פון אלעקסאנדער, א טאכטער פון א בעקאנטען חסיד'שען יוד א. ש. באלד מיט'ן ערשטען בליק, ווען זייערע אויגען האבען זיך בעגעגענט, האט זיך אנגעצינדען דאס „הייליגע פייערל". דאס אלעקסאנדערער מיידעל האט געפאנגען דעם לאדזער שווארצאויגיגען צאהן-טעכניק און די שפיץ איז געווען — א חופה; ל. האט מיט דער פרל. ביילע א מזלדיגער (לייען: אין א שלימזל'דיגער) שעה חתונה געהאט.

ס'זענען אוועק וואכען און חדשים, און צום יאהר א פריישער מזל-טוב — א קינד איז געבוירען געווארען — א מיידעלע. א שמחה, א פרייד, טאטע-מאמע האבען זיך געציהרט און געשפיגעלט אין דעם קינד.

ס'זענען אוועק חדשים, דאס קינד האט אנגעהויבען צו געהען, און די מאמע האט גענומען... קלאפען. זי איז ענטקומען אויף שעהן און האלבע טעג, אזוי לאנג ביז זי האט נאך 5 יאהר צוזאמענלעבען אינגאנצען פערגעסען דעם אדרעס — זי איז אוועק פון מאן און קינד.

דער מאן האט געפרובט ווירקען, זי זאל זיין א מאמע צו איהר איינציג קינד. ס'האט אבער גאר נישט געהאלפען. זי איז געבליבען ביי איהר בעלי-בתים.

ס'איז אוועק א יאהר נאך א יאהר, בעוד פאטער האט דאס קינד דערצויגען. זעהענדיג, אז עס נעמט נישט קיין סוף, האט דער מאן גערופען דעם שווער א. ש. פון אלעקסאנדער לדין. ס'זענען עטליכע מאל פארגעקומען דין תורה'ס ביים אלעקסאנדערער רב. דער רב האט ענדליך ארויסגעגעבען א פסק בית-דין, וואס דער שווער האט אויך מקבל געווען.

נאך דער קבלה, האט אבער די פרוי געטענה'ט חרטה — זי וויל נישט קיין גט. ס'האט נישט געהאלפען נישט מיט גוטען, נישט מיט בייזען. נישט זי האט געוואלט צוריקגעהען צום מאן, און נישט זי האט געוואלט א גט — ס'איז געבליבען ביים אלטען.

אויף וויפיל דער מאן האט זיך בעמיהט צו דערגעהען דעם סוד, פארוואס זי איז מיט אמאל אזוי פערדרעהט געווארען, איז עס איהם נישט געלונגען.

ענדליך, דעם היי-יאהריגען ערב סוכות איז דאס געהיימניש ענטפלעקט געווארען; דער מאן האט זיך ענדליך דערוואוסט, אז די סבה איז — א ליבע. ער האט זיך אויך דערוואוסט, אז דער פערפיהרער פון זיין פרוי איז א געוויסער ש. ט. א בוכהאלטער, וואוינט אויף פעטריקאווער גאס. א מאן פון א פרוי און א טאטע פון דריי קינדער. שוין דריי יאהר איז דער זעלבער ש. ט. מיט זיין פרוי אין אינטימע בעציהונגען. וואס ער פערדינט גיט ער אויס פאר זיין געליבטער און די פרוי מיט די קינדער געהען אויס פון הונגער.

דערוויסענדיג זיך פון דער מעשה, האט דער מאן גענומען חוקר ודורש זיין. ער האט זיי כסדר באכשפיאנירט, ביז ער האט זיך דערוואוסט פון זייער „זיך-ארט", אין א צוקערניע אויף פשעיאזד.

דער מאן איז דא געפאלען אויף אנ'אריגינעלע המצאה; וויסענדיג, ווען זיי קומען זיך צוזאמען, האט זיך דער מאן פערגרימירט מיט א לאנגער שווארצע בארד, מיט א פאר בלויע ברילען, און צוזאמען מיט עטליכע חברים, אוועק אין דער זעלבער צוקערניע. ער איז געזעסען הארט נעבען דעם פערליבטען פארעל. ער האט זיך גענוי אונטערגעהערט פון וואס זיי שמועסען. ער האט אפילו געהערט וועגען דעם „בעשטעלונג", וואס זי האט איהם אויפגעגעבען. שטאף אויף קליידער, א קאלנער פוטער צו „פשעביערען" דעם ווינטער פאלטען. צוזאמען אויף א סומע פון 400 זל. דער געליבטער האט זיך אלץ פערנאטירט. האבען זיך הארציג צוקושט א. אז. ו. א. אז. וו.

זייט דעמאלט האט דער פערראטענער מאן דאס „פארעל" געהאלטען אויפ'ן אויג. דערוויסענדיג זיך וואו זיין פרוי'ס פערפיהרער ארבייט, האט ער איהם אפגעווארט פאר'ן טויער, און דעם פערגאנגענעם שבת האט ענדליך דער „בלאטער" געפלאצט.

שבת, ארום 5 פארנאכט, האט דער מאן בעמערקט, ווי ש. ט. געהט ארויס פון געשעפט מיט א גאנצען „ספראוואונעק", פעק און פעקעלעך, ער איז ארויף אויפ'ן טראמוואי נומ. 11. דער מאן איז אריין אין צווייטען וואגאן, אזוי זענען זיי ביידע געפאהרען ביז אויפ'ן אלטען מארק. ביי דער סטאציע פון די אונטערשטעטישע טראמוואיען זענען זיי ביידע אראפ און אזוי ווי דער געליבטער האט דעם מאן נישט געקענט, זענען זיי ביידע געזעסען און געווארט אויפ'ן אלעקסאנדערער טראמוואי.

דער מאן האט דאן טעלעפאנירט צו זיינע חברים וועגען דער מעשה, און מיט דעם זעלבען טראמוואי זענען א חוצ'ן געליבטען, אויך געפאהרען, דער מאן מיט עטליכע חברים.

קומענדיג קיין אלעקסאנדער, איז די מאדאם ביילע געשטאנען ביים „פשיסטאנעק" אנ'אויסגעפוצטע אין עסיג און אין האניג. פריש פודערירט און קארמענירט און אומגעדולדיג געווארט אויף איהר „קאכאנעק" מיט'ן „אבסטאלונעק", וואס זי האט בעשטעלט אין דער צוקערניע.

דער צוזאמענטרעף איז געווען א „הארציגער", זיי זענען אוועק אין פארק אויפ'ן מארק. אוועקגעזעצט זיך אויף א באנק, א קאלטער הערבסט-ווינד האט געבלאזען, האבען זיי זיך צוגערוקט איינער צום אנדערען. ביידע האבען זיי געשטראהלט פון ליבעס-גליק.

אבער אין סאמע בעסטען, איז די ליבע-אידיליע צעשטערט געווארען, דער מאן, וואס איז די גאנצע צייט געזעסען אין א ווינקעל, האט זי א כאפ געטון פאר דער האנד מיט א געשריי:

— א, הא! ענדליך האב איך דיך געפאקט!

דערזעהענדיג דעם אונערווארטעטען גאסט — דעם מאן, האט זי געמאכט א געוואלד. די אויגען זענען ביי איהר ארויס און איז געווארען בלייך ווי דער טויט.

דער ליבהאבער, וועלענדיג בעווייזען זיין „מע-נערישקייט" האט זיך געכאפט צו דער הויזען-קעשענע, ווי ער וואלט זיך געוואלט כאפען צום רעוואלווער. דא האט איהם דער מאן א כאפ-געטון פאר די הענד און איהם אזא שאקעל געטון, אז ער האט פערגעסען וואו די הויזען-טאש געפינט זיך...

דערווייל זענען זיך צוזאמענגעלאפען אלע וואס האבען זיך געראד געפונען אין פארק. מ'האט דערקענט די מאדאם ביילע. חברה הערענדיג וועגען וואס ס'האנדעלט זיך, האבען דעם פערליבטען גענומען לעגען לאטעס, און אין איין מינוט איז ער געבליבען שטעהן אהן קאפעליוש, אהן ברילען, אהן קראוואט. די מאדאם ביילע איז ענטקומען איבערלאזענדיג אויפ'ן שלאכט-פעלד — דעם „אבסטאלונעק", וואס זי האט בעשטעלט אין דער צוקערניע. ס'גאנצע שטעטעל איז זיך צוזאמענגעלאפען. דער פערליבטער איז געלאפען איבער דעכער און איבער פלעטער. חברה איז איהם נאך מיט א קאץ-מוזיק, און קוים ער איז ענטלאפען מיט'ן לעבען.

א גאנצען שבת צו נאכט, און זונטאג האט אלעקסאנדער געהאט פון וואס צו רעדען. (אלף)

גוט מארגען!

א נייער „לינת"

האבען מיר שוין ב"ה אין לאדז א נייעם „לינת".

לאדזער יודען שלאפען נישט אין אנגעטויעכץ. לאדזער יודען שאפען. אין דער גאס איז טויט. די געשעפטען זענען אפגעשטארבען. דער ווינטער-סעזאן איז געבליבען אונטערוועגס. די סוחרים האבען פערשפעטיגט דעם צוג. סתם זיצען מיט פערלעגטע הענד איז אויך נישט קיין געשעפט. אלע פעראיינען זענען „בעזעצט". די שליפעס האבען שוין אנדערע יודען פערכאפט. די פעטע כיבודים זענען פערנומען. ארויסרייסען א „בענקעל" ביי א צווייטען איז אביסעל שווערליך. גיט מען זיך אנ'עצה — מ'„גרונדעוועט" נייע פעראיינען.

איז אין לאדז פערהאן א „לינת הצדק", זענען געקומען אנדערע יודען, און געגרינדעט א „לינת החולים". אפשר האבען מיר אין לאדז ווייניג צוויי לינתעס, האט זיך איצט געגרינדעט א דריטער „לינת" — א „לינת המשמורים".

אי, וואס איז דער חילוק פון „לינת הצדק" ביז „לינת המשמורים?" „לינת הצדק" שיקט דאך אויך משמורים צו קראנקע? צו וואס א פרישען „לינת" מיט א פריש לאקאל? מיט פריש דירה-געלד און מיט א פרישער אדמיניסטראציע? מיט פרישע פושקעס, מיט פרישע אפצייכען-טעג — צו וואס?

איז דער תירוץ: — „בענקלעך"! די געשעפטען ליגען ארצה. דער ווינטער-סעזאן איז געבליבען אונטערוועגס, „גרונדעוועט" מען נייע פעראיינען.

נאר נישט דאס איז דער עיקר. דער עיקר איז — מיר האבען שוין ב"ה אין לאדז א פונק נייעם „לינת"...

אב—נעק.

---

6 און 8 חדשים

פאר דעקען מיט פאלשע וועקסלען

(2) נעכטען זענען פאר'ן געריכט געשטאנען חיים פאזשעניצקי און משה-לייב פעלדמאן, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין געבען דעקונג שמואל בלומען (11 ליסטאפאד 70) אין פאלשע וועקסלען.

דער ערשטער האט בעקומען 8 חדשים און דער צווייטער 6 חדשים זיצען.

פלעגעריז פון דער קר. קאסע בעגעהט זעלבסטמארד

דורך איינשפריצען זיך קאקאין אין די אדערען

(2) די 34-יעהריגע פעלא קוליקאווסקא (זשעראמסקיעגא 75) א פלעגערין פון דער קראנקען-קאסע איז בעגאנגען זעלבסטמארד דורך איינשפריצען זיך א גרויסע דאזע קאקאין אין די אדערען. די זעלבסטמערדערין האט לעצטענס געליטען אויף היסטעריע. מיט עטליכע חדשים צוריק, האט זי שוין איינמאל געפרובט אויף אזא אופן צו בעגעהן זעלבסטמארד.

ר. איזראעל.

פערעלע

א סענסאציאנעל-ערצעהלטער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

(3

— וואס איז דאס, האט לעאן געשריגען, איך הייס, אז איהר זאלט גלייך פון דאנען ארויסגעהען, אויב נישט וועל איך מאכען א סקאנדאל און אייך קאמפראמיטירען.

לעאן האט טאקע געוואלט אויפהויבען א טומעל די דאמע איז צו איהם צוגעלאפען, פערשטעלט מיט איהר קליין הענדעל זיין מויל און זיך געבעטען.

— לעאן, איך בעט אייך, מאך נישט קיין טומעל, איך בין א פערהייראטע פרוי, איך בין אהער געקומען צו דיר, אויף דעם אופן, אז קיינער זאל דערפון נישט וויסען לעאן, איך ליב דאך דיך אזוי שטארק, איך בין אהערגעקומען דיר וואס צו זאגען...

— אבער ווער זענט איהר? איבריגענס וויל איך דאס איצט נישט וויסען... איהר קענט דא נישט מעהר בלייבען, איהר מוזט פון דאנען אוועקגעהן... איך בין מורא'דיג אויפגערעגט... איך פיהל, אז עפעס אנ'אומגליק רוקט זיך אן אויף מיר. געהט א וועק פון דאנען.

די דאמע האט מעהר גארנישט גערעדט, האט אנגעטון איהר מאנטעל, ארויפגעלעגט דעם הוט אויפ'ן קאפ, דאן ארויפגעצויגען איהרע לאנגע הענדשקעס, און אהן זיך צו געזעגענען איז זי ארויס פון לעאנ'ס עלעגאנטען צימער, שטעהענדיג אין דער טיר האט זי געזאגט:

— לעאן, איך ווארען דיך, אז דו וועסט חרטה האבען אויף דיין איצטיגער האנדלונג.

לעאן איז געבליבען שטעהן און זיך אויסגעריבען די אויגען אזוי ווי איינער וואס וואלט זיך געוואלט איבערצייגען צי ער האט ערשט נישט געזעהן א שד אין די אויגען. ער האט זיך אפילו נישט געקענט פערטראכטען אויף דעם וואס איז ערשט פארגעקומען, איז צוגעלאפען צום שרייב-טיש נערוועזיש ארונטערגענומען דאס טרייבעל און אנטעלעפאנירט.

— בראנד, דו ביזט ביים טעלעפאן? וואס זאל דאס בעדייטען וואס קלארא איז נישט געקומען צו מיר, צי איז עס נישט דיין ארביים?

— איך ווייס פון גארנישט, איך זיץ דא שוין אין קאפע, ווי געוועהנליך א גאנצען נאכמיטאג און ווייס נישט צו זאגען, האט בראנד דורכ'ן טעלעפאן געענטפערט.

— בראנד, איך ווייס אז דאס איז דיינס א שטיקעל ארבייט, זאג מיר וואס איז געשעהען מיט קלארא'ן, דו ביזט דאך דער איינציגער מענש אין דער וועלט, וועלכער ווייסט, אז פון דעם איז אפהענגיג מיין גאנץ לעבען, זאג מיר וואס איז געשעהען.

— ווייסטו דרייהארן, אז מיך וואונדערט שטארק וואס דו האסט זיך בכלל געווענדעט צו מיר וועגען דעם ראויגען ענין. דו האסט דאך געדארפט וויסען אז איך בין נישט דיינס קיין פריינד, און זוך נישט לכל הפחות דיר קיין טובה צו טון.

— איך ווייס דאס אויסגעצייכענט, איך האב לאנג געטראכט ביז איך האב צו דיר אנגעקלונגען, אבער איך מוז דאך וויסען וואס מיט איהר איז געשעהען.

— ליידער קען איך דיר גארנישט ענטפערען, האט בראנד קורץ ערקלעהרט, און אוועקגעלעגט דאס טרייבעל.

לעאן איז ווידער געבליבען מיט זיך אליין, ער האט א קוק געטון אויפ'ן זייגער, שוין זיבען. האט ער זיך אנגעכאפט פאר'ן קאפ. ער האט אנגעטון זיין מאנטעל און איז ארויס אויפ'ן גאס.

קאפיטעל 3

ביי פערעלען אין שטוב

פרייטאג-צו-נאכטס. ס'איז צוגעפאלען דער אווענד און אויף דעם יודישען געסעל האט זיך עפעס געענדערט. די בעוועגונג איז געווארען א קלענערע, דורך די פענסטער פון די שטובען האט מען אנגעהויבען צו זעהען די שבת-ליכט וועלכע האבען אפגעשיינט אזש אינדרויסען ארויס. קינדער זענען ארומגעלאפען אין דעם זומער-אווענד, ריינע ציכטיגע און געוואשען ביז זייערע טאטעס וועלען געהען איך שוהל אריין.

אויפ'ן דריטען שטאק אין צוויי ציכטיגע צימערען האט די פרוי האלפערן געבענשט ליכט זי האט געצונדען די ליכט אין דעם קאנדעלאבר און פון איהרע אויגען האבען זיך געגאסען הייסע טרערען. דאס שוועבעלע וואס זי האט געהאלטען אין האנד האט זיך אויסגעלאשען צוליב דעם, וואס איהרע הענד האבען געציטערט ביים טיש איז געזעסען איהר טאכטער פערעלע, וועלכע האט טרויעריג געקוקט אויף דער מוטער, פרוי האלפערן האט פערענדיגט דאס ליכט-בענשען, אבער נישט אויפגעהערט צו וויינען.

— הער שוין אויף, מאמעשי, האט פערעלע געזאגט, גענוג שוין דיר צו וויינען, ווי לאנג נאך וועט אין אונזער שטוב הערשען אזא אונגעהויערער טרויער. ווי לאנג נאך וועסט דו דיר אויסוויינען די אויגען, אפשר וועט שוין גענוג זיין.

— מיט פיער וואכען צוריק האט נאך דיין טאטע געלעבט, פערעל, אונזער קרוין פון קאפ איז אראפגענומען געווארען, ווי אזוי קען איך אויפהערען צו וויינען, מיר זענען דאך געבליבען עלענדע און איינזאמע ווי שטיינער.

— דאס איז אמת, מאמעשי, האט פערעלע געענטפערט, מיר זענען געבליבען איינזאמע.

פערעלע איז געווען אנגעטון אין א שווארץ קליידעל, וועלכע איז געלעגען ווי אויסגעגאסען אויף איהר לייב, איהר פנים איז געווען בלייך, אבער הער ליך, שעהן, איהר פעך-שווארצע האר גלאט פערקעמט, האבען איהר צוגעגעבען א בעזונדער חן.

— יא מאמע, מיר זענען געבליבען איינזאם, אונזערע האפענונגען זענען צעריסען, אבער מיר טארען דאך נישט פערצווייפעלט ווערען, מיר מוזען זיך אליין אנ'עצה געבען מיט אונזער שווערען גורל...

פרוי האלפערן מיט איהר טאכטער האבען דערהערט שווערע טריט אויף די טרעפען, עפעס אונגעוועהנליכע פרעמדע שטימען, איידער ווי האבען זיך אריינטערירט וואס ס'קומט פאר אויף די טרעפען, האט מען האסטיג אנגעקלאפט ביי זיי אין טיר.

(פארטזעצונג קומט).

ערב א שטרייק אין די ראזורעס

(2) היינט 7 אין אָווענד קומט פאָר אין „ענגלישען זאַל" (אל. 1 מאַי 2) אַן'אַלגעמיינע פערזאמלונג פון די פריזיער-ארבייטער, צוזאמענ־גערופען פון ז. ז. פ. (נ.פ.ראָווצעס)

עס האנדעלט זיך וועגען דעם וואס די פריזיער-מייסטער האלטען זיי אין איין רייסען די לוינען, דערקלערענדיג, אז מחמת קאָנקורענץ מוזען זיי גופא אראָפגיין פון די פרייזען.

עס וועט אויסגעארבייט ווערען א פעסטער פרייז-קוראַנט פאר די „געסט". און אויב די פריזיער-מייסטער'ס וועלען ווייטער טרייבען דעם קאָנקורענץ געיעג אויפ'ן חשבון פון די אנגעשטעל־טע, וועלען די סוביעקטען פערשטרייקען.

אפטייקען
היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ה. דאנצער (זגערזשער 57) וו. גראָשקאָווסקי (11 ליסטאָפּאַד 15). ס. גאַרפיין (פילסודסקעגאָ 54) ס. באַרטאָ־שעווסקי (פיעטריקאָווער 164) ר. רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28) און א. שימאנסקי (פשענדזעלניאנא 75)

אויף יעדען פאטער און מוטער ליגט א חוב צו אונטערשטיצן די וואָרם-שטוב
ביים הילפס-פעראיין
„בית-לחם"
וסכאָדניאַ 68/70

טרויער-אקאַדעמיע אין „חבצלת"

נעכטען איז אין דער אָרטאָדאָקסישער פרוי־ען-שול „חבצלת" פאָרגעקומען א טרויער-אקאַדעמיע געווידמעט דעם ערשטען יאָהרצייט פון דער פרוי וועודיגער.

א הספד איבער דער פערשטאָרבענער האָט געהאַלטען דיר. קאַמינעצקי. פרויד"ר ראָטמאן האָט גערעדט וועגען דער גרינדונג פון א בחנמ'ריגען קורס פאַר יתומות אויפ'ן נאָמען פון פרוי וועודי־גער. דער קורס וועט הייסען „בית חינוך ליתו־מות". לסוף האָט נאָך ה' שמשעקאָף געמאכט אנ'־הזכרה.

ראנדע-וואו פון די לאָדזער בעל-הבית'טעס

נישט נאָר אין פערוויילונגס-ערטער און קאַוויארניעס טרעפען זיך איצט אונזערע ווירטינס אויף א געמיטליכען צייט-פערטרייב, נור אויך אין דעם איינציגען אין אונזער שטאָט ארגאניזירטען לויט'ן אויסלענדישען שטייגער וואַרען-הויז, אין „קאָנסום" ביי דער ווידזעווער מאַנופאַקטור, ראָקיטשינער 54 (צופאָהר מיט די טראַמוואַיען 10 און 16). ס'איז דאָרט רוהיג און לעבעדיג און די פריילינע פנימ'ער און די פינקעלדיגע אויגען פון די קויפער בעווייזען וועגען דער אויסנאַהמס צופריעדענהייט. וואָס דער „קאָנסום" בעזיצט. דער מאגנעט איז דער גרעסטער אויסוואהל פון קאָלאָניאַל-וואַרען, קאָנפעקציעס גאלאנטעריע, זייד־וואַרען א.ז.וו. און דאָס אלעס צו אונגעוועהנליך ביליגע פרייזען.

ס'איז נישט קיין וואונדער, אז אין די שפעט־נע זאַלען פון „קאָנסום" אויף ראָקאָטשינער 45 בעשטעלען זיך די ראנדע-וואוס אלע אונזערע חנ'עוודיגע ווירטינס. ווער עס גלויבט נישט זאָל זיך איבערצייגען און ר'וועט עס נישט בעדויערען, ווייל אין „קאָנסום" קען מען בעקומען אלע סחורות צו קאָנקורענץ-פרייזען. בעזונדערס רעשטלעך און בראק פון דער ווידזעווער מאנופאקטור צו געוויע פאבריקס-פרייזען. און אלזאָ פון היינט אָן ערלע־דיגען אלע שפאָרזאמע ווירטינס זייערע איינקויפען נאָר אין „קאָנסום" ביי דער ווידזעווער מאנופאַק־טור, ראָקאָטשינער 54 (צופאָהר מיט די טראַמווי־ען 10 און 16).

שטיצט היינט די וואָרים-שטוב פאַר אָרימע קינדער ביים „בית-לחם"
(אויפרוף)

דער „בית-לחם" וואָס האָט גענומען זיך די אויפגאַבע ווי פאָריגע יאָהרען צו ערנעהרען אָרי־מע יודישע שול-קינדער' וואָס עס איז ביים היינ־טיגען טאָג דער ווצה-געשריי פון דער לאָדזשער יודישע געזעלשאַפט, האָט נישט קוקענדיג וואָס דער פעראיין „בית-לחם" ליידט ביי דעם איצטי־גען קריזיס פינאנציעל, געעפענט די איינציגע וואָ־רים-שטוב פאַר 200 קינדערלעך, ווי זיי בעקומען לעהרע און עסען צו דער זעט, דעריבער בעטען מיר די לאָדזשער געזעלשאַפט, אַזוי ווי היינט, מאָנטאָג קומט פאָר א בלימעל-טאָג לטובת די אָרי־מע קינדערלעך' אונטערצושטיצען און שפענדען פאָר דער וויכטיגסטער אינסטיטוציע, וואָס איז ביים היינטיגען טאָג אין לאָדז.

די פערוואַלטונג.

„ארביס" אין נייעם לאקאל

די לאָדזער אָפטיילונג פון פוילישען רייזע־ביוראָ „Orbis" ענדערט נאָך א גרינדליכען רעמאָנט צו דער בעקוועמליכקייט פון ג' פובליקום איהר פלאץ.

נאָך אין דער לויפענדער וואָך וועט דער „אָרביס" איבערגעטראָגען אין נייעם לאָקאַל אויף פיעטריקאָווער 65. די לייטונג פון לאָדזער „אָר־ביס" איז געוואָרען אָנפערטרויט ספעציעל דעלע־גירטע פאַכמענער, א דאַנק וועלכע וועלען די קליענטען בעדינט ווערען מיט א סיסטעם. וואָס ווערט אָנגעווענדעט דורך גרויסע רייזע-וועלט־ביוראָס.

איצט וועט דער „אָרביס" זיין א ראַטגעבער פון יעדען איינציגען אָבריינענדען לאָדזער און געווינען דעם צוטרוי פון אַלע קליענטען.

מאָרגען הויבט אן שפּילען די ווילנער טרופּע

פון מאָרגען אָן הויב טאָן שפּילען אין לאָדז די ווילנער טרופּע (אנפ. מאָנ"ה) די טרופּע שפּילט דער־ווייל אין יודישען קאַמעראַל-טעאַטער אל. 1 מאַי 2.

דער יודישער טעאַטער-צושויער וועט האָבען אַביסעל אָפּפרישונג, וועט קענען געניסען פון ריי־נער טעאַטער-קונסט אין דער סביבה פון דער ווילנער טרופּע, וועלכער האָט זיך אַזוי שטאַרק בעליבט געמאַכט ביי אונז צוליב איהר בעציהונג און אחריות פאַר דער יודישער טעאַטער-קונסט.

די טרופּע הייבט אָן איהרע גאַסטראָלען מיט אנעלס „שוואַרצע געטאָ" אין דער רעזשי פון יעקב ראָטבוים און מיט די הערליכע קאָנסטרוקטיווע דע־קאָראציעס פון פראָנאשקאָ.

דער יודישער טעאַטער-עולם וועט זיכער שענקען דער טרופּע די אויפמערקזאַמקייט, וועלכע זי האָט זיך ערליך פערדינט.

* * *

די ווילנער טרופּע האָט בעקומען אין איהרע רייהען אנ'ערשטקלאַסיגע קראַפט. פרידא וויטאַלי־נא, די אויסגעצייכענטע שוישפּילערין איז שוין גע־קומען קיין לאָדז און הויבט אָן מאָרגען צו שפּילען אין קאַמעראַל טעאַטער.

די לעצטע געזעגענונגס־פאָרשטעלונגען
„א הארץ, וואָס בענקט"
אין קאַמעראַל-טעאַטער

היינט און מאָרגען ווערט געגעבען אין קאַמעראַל-טעאַטער די לעצטע פאָרשטעלונגען מיט די שפּאַנענדע און סענסאַציאָנעלע פּיעסע „א הארץ וואָס בענקט" מיט דער קינסטלערין בערטא זאַס־לאַווסקא.

נאָך דער פאָרשטעלונג ווערט געגעבען א זעהר פרעהליכע רעוויע מיט'ן אנטייל פון דער גאַנצער טרופּע

יודיש טעאַטער אין „פ. האַרמאָניע"
דירעקציע: א. בעזמאַ.

לעצטע גאַסטראָלען פון דער בעליבטער סובּרעטין
רעגינא צוקער
מיט'ן אנטייל פון די וואַרשאַווער סטאַר-אַרטיסטען:
לאַלא יאַקובאָוויטש. ק. צימבאַליסט.
ל. געטליבערמאַן און א. אייזענבערג.

היינט, מאָנטאַג, ד. 26/X – גרויסע פאָלקס־פאָרשטעלונג פון 50 גר. ביז 2 זל.
צום לעצטען מאָל די שטאַרק-סענסאַצ. פּיעסע מיט געזאַנג
„דאָס פערלוירענע גליק"
(בראַדיאַנא)
אין 3 אַקטען פון מאַרקאָוויטש. צום שלוס א גרויסער דיווערטיסמענט א.נ. „לאָמיר זיך פרייען" אויסג. פון גאַנצען פילהאַרמאָניע-אַנסאַמבל.

דינסטאַג, דעם 27/X און מיטוואָך, דעם 28/X גרויסע סענסאַציע! וואָס?

ס'נעמען אנטייל פרויען: בעזמאַן סאָניע, האַניגבוים לאה, לייבמאַן מרים, יאַקובאָוויטש ל., שליפּ־קאָוויטש לאַלא מענער: אייזענבערג אהרן, אַמזעל וואָלף, באַלבירסקי ה., בלומשטיין שמשון, געטליבערמאַן לעאָן, גוטמאַן קלמן, האַמבורגער דוד, צימבאַליסט קאַרל. רעזשי: ק.צימבאַליסט. אָווענד-רעזשי: ק. גוטמאַן. סופלער: מ. אייזענבערג. מוזיק-לייטונג: ש. בלומשטיין.

דינה האַלפּערן און סעם בראָנעצקי אין לאָדז

אין קורצען הויבען זיך אָן אין לאָדזער יודישען טעאַטער די גאַסט-שפּילען פון די טע־אַטער-ליבלינגען דינה האַלפּערן און סעם בראָנעצ־קי, מיט א גאַנץ נייער שלאַגער-אָפּערעטע.

מיט אייערע פאַר גראָשען,

וואָס איהר שפּענדעט היינט פאַר די וואָרם-שטוב ביים „בית-לחם" פערשטאַרקט איהר דעם פונ־דאַמענט פון דער אינסטיטוציע
„בית-לחם" וסכאָדניאַ 68/70

פון קינא „ביקאַ"

אין קינא טעאַטער „ביקאַ" ווערט איצט גע־שפּילט די ריהרענדע דראַמע א. נ. „קעניגין פון די קנעכט".

אין דאָזיגען פילם שפּילט די וועלט-בעריהמ־טע פילם-אַרטיסטין מאַריא גערדא, וועלכע פיהרט אויס די ראָל אַלס קעניגין זעהר פיין.

די מוזיקאַלישע אילוסטראַציע געפינט זיך אונטער דער לייטונג פון ה' מ. לידויער

ראַדיאָ-פּראָגראַם
מאָנטאַג, ד. 26 אָקטאָבער

11,58 צייט-סיגנאַל 12,00 גראַמאָפאָן, 3,25 פאָרלעזונג, 345 קאָמוניקאַט פאַר פישער און שי־פער. 3.50 גראַמאָפאָן, 4'20 לעקציע פראַנצויזיש. 4.40 גראַמאָפאָן, 5,10 פאָרלעזונג, 5,35 מוזיק, 6.50 פערשידענעס 7,15 קאָמוניקאַט פון לאָדזער האַנדעלס-קאַמער. 7,30 רעפּערטואַר. 7,40 גראַ־מאָפאָן, 7,45 ראַדיאָ, פרעסע, 8,00 פעליעטאָן, 8,15 אָפּערעטע, 10,15 פעליעטאָן, 10,30 גראַ־מאָפאָן, 10,40 קאָמוניקאַטען, 1100 לייכטע און טאַנץ-מוזיק.

Dr. Z. Rakowski
פאַר אויערען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען
9 קאָנסטאַנטינער 9 טעלעפאָן 127-81
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעקשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 5—8

צאָהן-אַרצט
J. ROZIN-REICHOWA
נעמט אָן אין דער לעטשניצע „POMOC"
1 אַלעקסאַנדראָווסקאַ 1
מאָנטאָג, מיטוואָך און פרייטאָג 3 — 6 אָוונער

ספּאָרט-בעוועגונג

(ענדע פון דער 4-טער זייט)

קאָוויטש, איגנוש. פוקס, לעשטשינסקי, ציטער און קויפמאַן, די איבריגע מיטגלידער האָבען בעקומען אָנדענקונגס-פּלאַקאַטען.

פאַרבערייטונגס-אַקציע צו דער „מכביה"

היינט, ווײַלט אין לאָדז דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון וועלט-פערבאַנד „מכבי" אין פּוילען, ה' מ א נ ע ס ד י ק ע ס, פון וואַרשאַ, וועלכער פיהרט דורך די פאַרבערייטונגס-אַקציע צו דער מכביה (מכביאַדע), וועלכע קומט פאָר אין מערץ 1932 אין תל-אביב.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם בעזוך, קומט פאָר היינט 4 א זייגער נאַכט א זיצונג פון דער קרייז-עקזעקוטיווע פון „מכבי"-פערבאַנד.

ה' דיקעס וועט בעזוכען א גאַנצע רייה קליבען פון לאָדזער קרייז, וואו ער וועט געבען רעפערירען איבער דער לאַגע פון דער יודישער ספּאָרט-בעוועגונג בכלל און אין פּוילען בפרט.

די דאָזיגע אַקציע האָט ארויסגערופען א פערשטענדליכען אינטערעס ביי אלע יוגענד-און ספּאָרט-קרייזען, וועלכע זענען בעזונדערס פעראינ־טערעסירט אין דער מכביה — אין דער ערשטער יודישער אָלימפּיאַדע, אין דער ערשטער יודישער שטאָט.

געדענקט, יודען!
אז איהר דאַרפט פריהער נישט אינטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האָט זיך נישט פערשטענדיגט מיט'ן רעכטס־פובליציסט י. אינפעלד, לאָדז, פּיעטריס, 31
אויפנאַהם-שעה'ן טעגליך פון 4—8 אוו.
שריפטליכע אָנפראַגען קאָן מען אדרעסירען ז לאָדז, פּאָסט-קעסטעל 362.

Dr. med. J. LUBICZ
כירורג-אָרטאָפּעד
פּאָלודניאָווא 9, טעל. 17-183
צוריקגעקעהרט
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
איי'גענע פּראָצאָוני'ע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אפּאַראַטען ווי: וואַלאַדקעס אויף פ'אַמפּוטען, קינסטליכע הענד און פיס, גאָרטעלען א. ז. וו.
נעמט אָן פון 2.30 ביז 4 30 נאַכמיטאָג.

בעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
— פון —
מאַגיסטער ג. שאַץ
פּיעטריקאָווער 37, 2 שטאָק פראָנט
אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכען א. אנד.
מעסיגע פרייזען.

שירמען
מיט פּאַריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שירמען
ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעאַרבייט
צו ביליגע פּרייזען
ביי קערש, סקוואַראָווא 15
לינקע אָפיצינע, 1-טער שטאָק.

מוזיקאַלישע נאָטיצן
קאָנצערט פון ראָבערט קאַזאַדעזוס

קונסט אין איידעלסטער פאָרם. א בלומען־בוקעט, וואָס דופטעט — אַזוי איז די ווירקונג פון זיין פאָרטראַג. מיר זאָגען ווירקונג, ווייל אין דעם האַנדעלט זיך דאָך עס אין דער מוזיק. מוזיק אין אַלע איהרע געשטאַלטען, ווי קלאַוויר, פידעל, אָר־קעסטער און געזאַנג, איז נאָר דאָן מוזיק, און זי ווירקט, און ווירקען ווירקט זי נאָר דאָן, ווען זי איז עכט. ד. ה., ווען זי הויכט אויס פון זיך אַלץ נאָך וואָס אונזער נשמה לעכצט און בענקט.

דער איידעלער און עכטער קינסטלער איז ראָבערט קאַזאַדעזוס. זיין פאָרטראַג איז איידעל־דופטענד, דאָס איז נישט קיין פינגער-קונץ, וואָס קלאַפּט אויס קאָמפּאָזיציעס, אַפילו פון גרויסע מייסטערס, וואָס די קאָמפּאָזיציעס אַליין, אַפילו אָהן קינסטלערישען הויך, ענטהאַלטען אויך, וואָס איז נויטיג פאַר דער נשמה.

קאַזאַדעזוס בעהויכט יעדע קאָמפּאָזיציע מיט זיין פיינעם געפיהל און מיט זיין קולטור, וואָס נאָר א דאַנק זיינע קינסטלערישע מעלות בעקומען זיי זייער עכטען רייץ און שעהנקייט.

ביי קאַזאַדעזוס'ן קאָן מען נישט באַנאַל אַנאַ־ליזירען די מיטלען- וועלכע ער בענוצט, ווי דיס־פּאָזיציע, דינאַמיק, אָדער גאָר טעכניק. דאָס זענען ביי איהם גאָר זעלבסטפערשטענדליכע איינענשאַפ־טען. אָבער קאַזאַדעזוס האָט דעם אינערליכען נשמה-פונק, וואָס מאַכט גליהען און בליהען יעדע קאָמפּאָזיציע, זיי בליהען מיט וואונדערשעהנע פאַר־בען אויסערליך און פערטיפען יעדעס ווערק אי־נערליך.

ס'איז קיין וואונדער נישט, וואָס פון אַזעל־כע געבענשטע פינגער, קומט ארויס בעטהאָווען אין זיין גאַנצען טראַגישען גלאַנץ און פראַכט, ווי שאָפּען, און שאָפּען אין זיין גאַנצער שמערצליכער, בראַוזענדער פּאָעזיע, וועלכע ווירקט אין מאַכט אונפערגעסליך אַזאַ זעלטען הערליכען קאָנצערט.

D—ski

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאו און עס פאלט אריין אין דעם בויך און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנת דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער ברענדיג און שטערבליך. ספעציעל געמענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסאר'ען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשן פראפעסאר

דאקטאר בראכורעטוינג בעזונדערע זיכער דעם שמערצט און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס לייסונגען מיט הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פוס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. מינימאלע געמענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגס פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונ-בעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארענטש, פראפ. דר. י. מא-רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

זײַט א סך יאהרען האב איך געליטען אויף א ברוך-קראנקהייט, וואס האט מיר דורך די מעהרערע שטיקען בעדראהט מיין לעבען.

היינט א דאנק דעם ה' ד"ר. י. ראפאפארט, אייגענטימער פון הייל-ארטאפעדישען אנשטאלט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) בין איך בעפרייט פון דעם שווערן ליידען, צוליב דעם פיהל איך מיך מערפליכטעט אויסצודריקען עפענטליך מיין דאנקבארקייט.

(—) A. GUZE, Łódź, ul. Sw. Anny Nr. 26.

קלאַנג-קינא

MIMOZA

קילינסקיעגא 178

היינט און פאלגענדע טעג!

גרויסער פילם = מייסטערווערק א. נ.:

מלאך פון ליבע

אין דער הויפט-ראָלע:

DOLORES DEL RIO

אנהויב 4 נאכמ., שבת און זונטאג 2 בײַטאג

אויפ'ן ערשטן סעאנס אלע פלעצער 60 גר

קלאַנג-קינא-טעאַטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג:

Jan Kiepura

וועט זינגען אין עהולם קלאנג-זינגענדיגען מייסטערווערק א. נ.:

נעאפאל, די זינגענדע שטאט

אין די הויפט-ראָלען: **BRYGIDA GELM i JAN KIEPURA**

די אויפנאהמען זענען געמאכט געווארען אין נעאפאל, פאמפיי, וכו'.

נעכסטער פראגראם:

„דער קעניג פון די בעטלער"

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

פון

ווערקשטעל שירמס און שפאציר-שטעקענס

ס. פייגענבוים

לאדז, נארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו קאנקורענץ-פרייזען

נעמט אן צלערליי רעפעראטורן פון שירמס און שטעקנס

8-טונג צייטונגס-פערקויפער!

מיר מאכען בעקאנט אלע צייטונגס-פערקויפער, אז לויט א ווענדונג פון ה' פרעזעס פון ארבייטלאזען אונטערשטיצונגס-קאמיטעט שטאטישער סטאראסטע ה' דיכדאלעוויטש, אז מיר זאלען זיך בעשטייערען לטובת די ארבייטסלאזע, האבען מיר בעשלאסען די אקציע צו אונטערשטיצען מיט א מינימום פון 30 זל. יעדען חודש, ד. ה. אז אויף יעדען צייטונגס-פערקויפער מאכט אויס נור 10 גר. יעדע וואך. מיר בעטען אלע מיטגלידער דעם אינקאסענט ה' גאלדבלום די פאר גראשען אויסצוצאהלען יעדע וואך. דאס געלד וועלען מיר איבערשיקען דעם קאמיטעט יעדען חודש, אויף וואס מיר וועלען בעקומען א קוויטונג. מיט אכטונג די פערוואלטונג.

STARSZY FELCZER

A. Neumark

Południowa 38, tel. 163-46

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 8—10 פריה און פון 2—4 נאכמ.

פאר אונבעמיטעלטע – מעסיגע פרייזען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr med.

H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32

עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2 און 5—8, זונטאג אין יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

11 זגערזשער 11

טעלעפאן 134-72

נעמט אן פון 3—4 נאכמ. און פון 7 — 9 אוונד.

Dr. med. G. GERSZTAJN

ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייט

צוריקגעקעהרט

טראגוטא 12, טעל. 175-10.

נעהמט אן פון 11—1 און פון 7—8 אוו.

1754

Dr. med. **H. GUTSZTADT**

ספעציאל-ארצט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

ZACHODNIA 62 (Śródmiejska 14)

telefon 129-52.

נעמט אן פון 9—10 פריה און פון 5—7 אוונד.

Dr. med.

Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.,

נעהמט אן פון 8—11 פריה

פון 1—2 נאכמיטאג און פון 6 ביז 9 אוו"נד.

זונטאג פון 9 ביז 12 בייטאג.

פיעטריקאווער 10

טעל. 245-21.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

יעדער איינציגער

מעבעל

האט זיך אי-בערצייגט, אז פאר

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז"וו

צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויסטלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונד. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.

נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. –

וויזיט 3 זל.

„SANATO"

כירורגיש-ווענערישע-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-ווענערישע-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייזלער-קוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאקאש

כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר

עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש

עמפפאנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

רענטגען-אינסטיטוט און ערצליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגערזשער 17, טעל. 116-33

ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה פון 1—2

ד"ר ווײַנבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7

ד"ר יוסטמאן נערווען-קראנקה. פון 12—2

ד"ר סמאָפעל רענטגען פון 12—2 און 4—6

ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורטס-הילף פון $1-11\frac{1}{2}$

ד"ר קאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5—6

ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערן-קר. פון 10—11, 2—3 און פון 6—7

ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5

ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1—2

נ. ראזעס צאהן-ארצט פון 9—1

א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3—7

צאהן-מעדיצינישע הילפונג, בעלייכטונגען, קווארצען, מאסאזשן א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייטן פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטראטעראפיע

אלע מעגליכע אנאליזען.

אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין).

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

וויזיטע אין שטאט.

גענו. אסיסטענט פון די קליניקען פון אוניווערזיטעט אין בערלין

Dr. MED. STARKER

ווענערישע, הויט, האר און בלאז-קראנקהייטען

12 שרודמיעסקא 12

טעל. 126-87

נעהמט אן פון 9—11 און פון 4—8 אוונד.

זונטאג און יום-טוב פון 9 ביז 1 מיטאג.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

Dr. Med.

M. Wajnberg

ספעציאל ארצט פאר נערווען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

ZEROMSKIEGO 25 (פאנסקא)

טעל. 172-20

נעהמט אן נאכמיטאג. פון 5 ביז 7

קליינע אנאנסען

פרייז פון אַנאָנאָנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

א שעהן מעבלירט זוניג צימער פון זאפארט צו פערדינגען. 6-טער שערפיען 28, פראנט. 3-טער שטאק, וו. 11.

פון זאפארט ווערט געזוכט 1 שטוב מיט א קוך מיט בעקוועמליכקייטען, זוניג, פאר אפטרעט-געלד. אפערטען אין אדמ. פון דער צייטונג אונטער „אפ-טרעט-געלד".

7084

פון זאפארט אפצוגעבען 2 צימער און קוך מיט בעקוועמליכקייט אין צענטרום פון שטאט, אויף נארוטאוויטשא. צו דערוויסען זיך אין אדמ.

צו דינגען און פערדינגען פערשידענע וואוי-נונגען אין אלטע און אין נייע הייזער מיט אלע בעקוועמליכקייטען אויף מאנאטליכע דירה-געלד. גע וועלבער, געשעפטס- און פאבריקס-לאקאלען. מעב-לירטע צימערן, הייזער, ווילעס, פלעצער פון פער-שידענע פרייזען. יעדער קויפט און פערקויפט. נאר דורך דער ביורא „לאקום", וואס ערלעדיגט ביליג און סאליד. אינהאבער יוסף קארמעטער און קאמפ. אינפארמאציעס אהן בעלוינונג, פיעטריקאווער 62, פראנט, 2. שטאק, טעל. 166-15. טעטיג פון 8 פריה ביז 8 אוונד.

7110

עס איז נויטיג

עס ווערט געזוכט א טיכטיגער אינקאסענט אין דער ישיבת „אהבת תורה", וואלבארסקא 20.

צה"קומענדיג פון אויסלאנד זוכט ארבייט א קוואליפיצירטער מיט פיל-יעהריגער פראקטיק אין שטריקער - פאך. מאשינען זשאקארד לינקס-לינקס, אכט שלאס, פיידע, פערשידענע סיסטעמען שליטען. אפערטען אין אדמינ. אונטער „מ. פ."

לאקאלען

צו פערמיטען א צימער פאסענד פאר א דא-מען-שניידערין אדער ביורא ביי פישאף, לאדז, פולנאצנא 9, ווי אויך אויספערקויף פון פער-שידענע מאלער-שאבלאנען.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—5 זל. א חודש, אין אויסלאנד – 8 זל.

פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער וויט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— . . . . 4 .
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . . 8 .
פאר א פעליטאנער-שורה: פאר דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21